Leto LXXI · Štev. 106 a · V Ljubljani, v torek, 11. maja 1943-XXI · Spedizione in abbonamento postale · Poštnina plačana v gotovini · Prezzo - Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir • nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 1080

Attacchi nemici respinti sul fronte meridionale tunisino

Eroica resistenza a sud est di Biserta 30 velivoli nemici distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

A sud est di Biserta il nemico, facendo affluire sul fronte di combattimento nuove unità corazzate e appoggiando l'attacco con poderose formazioni aeree ha continuato ieri la sua azione contro le forze italo tedesche che si sono strenuamente battute. Solo dopo avere profuso nella lotta ogni energia, rimaste senza artiglierie e carri armati efficienti esaurite le munizioni, le valorose truppe d'Asse operanti in questo settore sono state costrette di fronte alla soverchiante massa avversaria, a cessare la resistenza.

Sul fronte meridionale reinterati attacchi condotti dall'VIII armata britanica, dopo violentissima preparazione di fuoco, venivano respinti con forti perdite nemiche in uomini e materiali, le batterie della difesa distruggevano nove velivoli.

Palermo, Marsala, Reggio Calabria, Licata e Pantelleria sono state bombardate da massiccie formazioni di quadrimotori che provocavano danni ingenti in Palermo, e di minor rilievo alle altre località.

In corso di accertamento il numero delle vittime. 21 degli apparecchi incursori risultano abbattuti: otto dai nostri cacciatori, sette dalla caccia germanica e sei dalle batterie contraeree.

Vojno poročilo št. 1080

Sovražni napadi na južnem tuniškem bojišču odbiti

Junaški odpor južnovzhodno od Bizerte - 30 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Južno od Bizerte je sovražnik privedel na bojišče nove oklepne edinice in je s podporo mogočnih letalskih skupin nadaljeval svoj nastop proti italijansko-nemškim silam, ki so se zagrizeno borile.

Šele ko so v borbi izčrpale vse svoje sile, ko niso imele več topništva in dovolj tankov, ko jim je pošlo strelivo, so bile junaške osne čete, nastopajoče na tem odseku, prisiljene prenehati z odporom pred nadmočno množico nasprotnih sil.

Na južnem bojišču so bili ponovni napadi osme angleške armade po siloviti topniški pripravi odbiti z močnimi sovražnimi izgubami v ljudeh in gradivu; protiletalsko topništvo je uničilo 9 letal.

Palermo, Marsala, Messina, Reggio Calabria, Licata in Panteleria so bili bombardirani od množičnih skupin štirimotornikov, ki so naredili veliko škodo v Palermu, manjšo pa v drugih krajih.

Ugotavljanje števila žrtev je v teku. 21 napadajočih letal je bilo sestreljenih: 8 od naših lovcev, 7 od nemških lovcev in 6 od protiletalskega topništva.

Slovesnosti na dan Vojske in Imperija

Slovesnosti se je udeležil tudi Vladar, ki je odlikoval junake in prisostvoval slovesni proslavi v društvu »Dante Alighieri«

Rim, 10. maja. AS. Slovesnosti ob dnevu vojske in imperija so se začele s tem, da so oborožene sile izkazale čast pred spomenikom neznanega vojaka in pred svetiščem padlih fašistov na Kapitolskem griču.

Ob 8 je poveljnik armadnega zbora v zastopstvu načelnika glavnega stana vojske položil pred oltar domovine velik zlat venec. Na Beneškem trgu je bil razvrščen polk, na stopnicah pa so bili častniki mestne posadke. Takoj nato je poveljnik armadnega zbora ponovil ta obred pred svetiščem na Kapitolu vpričo raznih vojaških zastopnikov. Najslovesnejši poudarek pa je dobila vsa ta prireditev ob izročanju odlikovanj za vojaško hrabrost v vojašnici Kneza Piemontskega vpričo Kralja in Cesarja.

Vladar je prispel ob 9 z običajnim spremstvom in ob zvokih državne in fašistične himne. Na dvorišču vojašnice je bila razvrščena celotna pehotna divizija, ki so jo sestavljali polk grenadirjev, pehotni polk in topniški polk z zastavami. Vladarja, ki je prispel v spremstvu svojega prvega pribočnika, so sprejeli kvadrumvir maršal De Bono, tajnik stranke, maršal Bastico, načelnik glavnega stana, državni podtajniki v vojaških ministrstvih in druge visoke osebnosti prestolnice. Čete so izkazale čast z orožjem, nato pa je bil zapovedan pozdrav Kralju in Cesarju.

Vladar je obhodil razvrščene oddelke, se ustavil in pozdravil sleherno zastavo, nato pa zavzel mesto na odru, katerega so obdajali oklepniki. Na odru so bile tudi družine padlih ter zastopstva bojnih organizacij s prapori in odlikovanji. Častnik iz glavnega stana je začel nato klicati imena junakov. Drug za drugim so prihajali pred Kralja in Cesarja svojci tistih, ki so se žrtvovali za domovino, in dobili odličje za hrabrost, ki naj bi bila vzgled za bodoča pokolenja. Vladar je imel za slehernega od njih ganljivo besedo in z očitnim zadovoljstvom sprejemal izraze njihovega izrednega ponosa. Živim je izrekel pohvalo in se zanimal za dogodke v vojski, pri katerih so sodelovali, posebno pa se je razgovarjal s tistimi, ki so nosili na sebi slavne rane in okvare. Med branjem utemeljitev za podeljena odlikovanja so zaropotali bobni, v pozdrav pa so se oglasile tudi strojnice. Čast prejeti zlato svetinjo za hrabrost so imeli svojci naslednjih: podpolkovnika Laura Achiello, stotnika Fascetti Maria, stotnika Rosso Giuseppeja, Poročnika Alessandra Alda, poročnika Ambrosia Vincenza, podporočnika Nicolatija Filippa, desetnika Dinicola Antoniofeliceja. — Srebrne svetinje so dobili svojci podpolkovnika Col di Bello Clorinda, stotnika Simonija Ernesta, stotnika Accatisa Vittoria, poročnika Petrinija Arnalda. Vladar je nato odlikoval s srebrno svetinjo podpolkovnika Pirottija, stotnika De Bini Alta in poročnika Nuccija Maria. Izročenih je bilo tudi trinajst bronastih svetinj.

Končno je vladar izročil tudi križce za vojaško hrabrost. Za zaključek slovesnosti je vnovič zadonel pozdrav Kralju in Cesarju, nakar je vladar sprejel poklonitev zastopnikov vseh oblasti, izmed vojakov pa sta zadoneli državni himni, nakar je Vladar zapustil vojašnico. Na trgu Sv. Križa ga je navdušeno pozdravljalo ljudstvo, ki je prisostvovalo obredu znotraj tisočletnega obzidja mesta.

Rim, 10. maja. s. V navzočnosti veličanstva Kralja in Cesarja je kvadrumvir revolucije Emilio de Bono včeraj na sedežu društva »Dante Alighieri« poveličeval duhovne in bojevniške vrednote nesmrtne domovine. Jedro vzvišenega obreda je bilo odkritje marmornatega poprsja vojvode D'Aosta, nepremagljivega in večnega varuha imperija.

V palači Firenze so vladarja sprejeli: maršal Italije de Bono, tajnik stranke Scorza, maršal Bastico, načelnik glavnega stana general Ambrosio, zastopniki senata, fašistične in korporacijske zbornice ter Kr. italijanske akademije, ministri in državni podtajniki, prvi svetnik japonskega poslaništva, zastopniki drugih držav trojne zveze, zastopniki državnih oblasti, rimski guverner, prefekt, zvezni tajnik, predsednik društva Dante Alighieri in predsednik Fašističnega zavoda za italijansko Afriko.

Vladarja je naznanil tajnik stranke in takoj zapovedal pozdrav Kralju in Cesarju, za čemer je prišlo do novih vdanostnih manifestacij. Vladar je stopil v zborovalno dvorano, ki je bila nabita z vsemi zastopstvi naroda v vojni. Sprejelo ga je dolgo in navdušeno pozdravljanje.

Nato je kvadrumvir de Bono pozdravil vladarja ter začel govoriti. V začetku je omenil, da vsakdo v dno duše čuti dolžnost, da mora dati za akcijo vse tisto, kar pomaga pri dosegi zmage. Omenjal je razdobja v ozemeljskem osvajanju imperija. Ta osvojitev je bila dosežena z žrtvijo in božansko muko italijanskega ljudstva. Ta osvojitev bo spet italijanska, pa v okviru še večjega gospostva. Toda nad ozemeljsko osvojitvijo se dviguje duhovna osvojitev in te nikdar ne bo moglo iztrgati nobeno nasprotovanje. To je osvojitev človeške omike, ki svetlo sije na bodočnost italijanskega rodu; osvojitev ljudstva junakov za njegovo nezatonljivo usodo.

Pri proslavi je posebno bilo odkritje poprsja vojvode D'Aosta in kvadrumvir de Bono je obredu, ki se je izvršil med prvim delom njegovega govora, dal ves tisti veliki poudarek, ki ga zasluži. Medtem pa se je tribarvnica spuščala z marmornatega poprsja, dragocenega dela kiparja Giovannija Silibertija, in se je prikazal moški vojvodov obraz. Vladar se je z vsemi navzočimi vzdignil ter ganjeno izkazal čast.

Vzvišena osebnost vojvoda končuje zgodovino začetka italijanskega imperija, zgodovino, ki vedno pričakuje svojega nadaljevanja, je dejal de Bono. Vojvodova beseda »vrnili se bomo«, je samo sama po sebi prisega, naložena vsem Italijanom, ki vedo, da se morajo in da se hočejo vrniti. Na današnji dan se poleg kontinuitete imperija Italija spominja tudi slave svojih vojska. Kvadrumvir je zaradi tega poveličeval vrline italijanskega ljudstva v njihovem najčistejšem in najodkritosrčnejšem izrazu, v orožju.

Italijanska vojska je zmeraj bila in bo kovačnica junakov, zgled poguma, vdanosti in discipline. Ko bo vojna končana, se bo ta vojska vrnila in v nagrado ji bo izpolnjena dolžnost. Kakor vedno, ne bo zahtevala nič ter bo še naprej prva in poglavitna priča o tem, koliko so Italijani za Italijo naredili. Bo tista zdrava sila, na katero se bo mogoče zanašati, da se spet začne težavna in slavna pot za ponovno osvojitev. Zato dajejo poroštvo vsi tisti, ki so prelili, ki prelivajo, ali ki bodo še prelili kri za domovino in katerim velja nevenljiva hvaležnost.

Globok kvadrumvirov govor je ob koncu sprejelo zelo navdušeno odobravanje. Tajnik stranke je znova zapovedal pozdrav Kralju in Cesarju in se je ponovilo kar se da goreče dokazovanje vere zanj. Med neprestanimi manifestacijami je vladar zapustil dvorano, ko se je ustavil pred poprsjem vojvode D'Aosta. Preden je zapustil palačo, so se mu zastopniki oblasti znova poklonili.

Sklepi seje vlade pod Ducejevim predsedstvom

Rim, 10. maja. AS. Včeraj ob 10 se je pod predsedstvom Duceja sestal ministrski svet.

Duce je obvestil ministrski svet, da se pripravlja ukrep glede ureditve finančnih vprašanj za državne nameščence v vojni dobi. Na prihodnji seji bodo že v razpravi zadevni predlogi. Ukrepi bodo veljali od 1. julija t. l.

Ministrski svet je nato odobril naslednje ukrepe, razen onih iz rednega poslovanja:

Predsedništvo: Na predlog Duceja in predsednika vlade zakonski osnutek o ustanovitvi posebnih kolegijev za proučitev pritožb glede priznanja pokojninskih pravic zaradi invalidnosti ali smrti državljanov kot žrtev vojne.

Zunanje zadeve: Na predlog Duceja in zunanjega ministra so bili odobreni nekateri ukrepi različnega značaja.

Na predlog Duceja kot ministra za notranje zadeve: Osnutek ukrepa z novimi določbami za ureditev poslovanja v vojni v pristojnosti notranjega ministrstva. K tem ukrepom bodo v zvezi s sovražnimi letalskimi napadi na južne pokrajine izdana posebna navodila, ki bodo bolj prilagodila službo organov notranjega ministrstva trenutnemu vojnemu stanju, pri čemer je predvideno, da bo v teh krajih priznano svojstvo bojevnika vsem, ki bodo pri teh poslih zaposleni in bodo uživali tudi vse ugodnosti takega osebja.

Na predlog ministra za italijansko Afriko: Zakonski osnutek, s katerim so bile prirejene in izpopolnjene določbe za čas vojne glede izredne uprave ustanov gospodarskega značaja, ki so na delu v italijanski Afriki.

Na predlog ministra za pravosodje: Osnutek ukrepa, ki se nanaša na vzdrževanje pravice v krajih, ki so ogroženi od vojnih dogodkov. Da bi se zagotovilo nemoteno poslovanje sodišč, kjer bi lahko sovražnik izvršil letalske akcije, je dobil minister za pravosodje možnost, premestiti začasno sodne urade s sedanjih sedežev v primerih, kadar bi bilo njihovo poslovanje zaradi vojnih dogodkov hudo ovirano. S to premestitvijo in drugimi s tem zvezanimi ukrepi je lahko združena do določenih rokov tudi začasna ustavitev ali zakasnitev sodnega postopanja.

Zakonski osnutek s spremembami v ureditvi sodne službe, kolikor se nanaša na izpite državnih tožiteljev v zvezi s sedanjo vojno dobo, kakor tudi glede ugodnosti za sodne pripravnike, ki so služili domovini v orožju.

Finance: Na predlog ministra za finance zakonski osnutek glede podelitve čina divizijskih in brigadnih generalov iz pomožne in rezervne službe kr. finančne straže, nadalje zakonski osnutek glede sprememb v sedanji ureditvi za gojitev tobaka in zakonski osnutek z enotnim besedilom zakonodajnih določb glede izrednih davkov na večje dohodke.

Mornarica: Na predlog Duceja kot ministra za mornarico zakonski osnutek glede ustanovitve čina »aiutante di battaglia« v mornarici.

Narodna vzgoja: Na predlog ministra za narodno vzgojo zakonski osnutek z določbami za postopno preuvrstitev šol v skladu s šolsko listino. Po tem ukrepu bodo vse dosedanje šole spremenjene v nove vrste šole, razen srednje šole, ki je bila ustanovljena z zakonom z dne 1. julija 1940 v duhu smrenic »Šolske listine«.

Zakonski osnutek, ki ureja izvršitev zakona z dne 1. junija 1939 glede zaščite predmetov umetniškega in zgodovinskega pomena.

Javna dela: Na predlog ministra za javna dela zakonski osnutek, ki vsebuje nekatere podrobnejše določbe k zakonu o posvetovalnih organih za javna dela, predvsem glede sestave vrhovnega sveta za javna dela. Nadaljnji zakonski osnutek vsebuje določbe, da morajo fašistični zavodi za ljudske hiše pridržati del stanovanj za poškodovance in invalide iz vojn po letih 1915—1918.

Korporacije: Na predlog ministra za korporacije zakonski osnutek, ki daje zakonsko moč prepovedi, da bi bili Judje člani zakonito priznanih sindikalnih organizacij. Zakonski osnutek, ki ureja geofizična raziskovanja, za katerih odobritev bo vselej pristojno ministrstvo za korporacije in jih bodo tudi nadzirali pristojni tehnični organi tega ministrstva.

Ljudska kultura: Zakonski osnutek, ki vsebuje nove določbe glede dotoka in poletnega bivanja v vseh krajih kraljevine. S tem ukrepom je načelno urejeno, kdo in s kakšnimi omejitvami bo lahko v letošnji sezoni obiskal zdravilišča zaradi zdravljenja. Vsi ostali, ki bi se hoteli zaradi odmora za nekaj časa odstraniti iz svojega vsakdanjega bivališča, bodo morali imeti posebna pooblastila.

Seja ministrskega sveta se je končala ob 13. Prihodnjič se bo ministrski svet sestal dne 19. junija.

Italijanski protest pri vladi Združenih držav

Rim, 10. maja. AS. Italijanska vlada je dobila dokaze, da so bili izvršeni napadi ameriških letalcev na bolniške ladje prostovoljno in proti določilom vojnih zakonov. Iz zbranih dokazov namreč izhaja, da ni bila podana možnost nikake pomoče z ozirom na okoliščine, v katerih so bili napadi izvršeni. Podana je tudi popolna gotovost, da je sovražnik vedel, kake ladje je napadel.

Italijanska vlada je vložila preko švicarske vlade pri vladi Združenih držav ponovne energične proteste zaradi takšnih nedopustnih kršitev določil, vsebovanih v haaških koncencijah iz leta 1907, ki so zločinska dejanja in žalijo vsako civilno zavest.

Napadi na bolniške ladje - nov dokaz za nečloveško ameriško vojskovanje

Rim, 10. maja. AS. Italijanska vlada je te dni po diplomatski poti izrekla svoje ogorčenje nad neprestanimi kršitvami najosnovnejših vojnih zakonov po ameriških letalcih, ki, kakor kaže, hočejo uvesti tak način vojskovanja, ki se več ne ozira na nobene človekoljubne pomisleke, kakršni so navdajali mednarodne pogodbe, katere je tudi slovesno podpisala ameriška vlada. Ne oziraje se na številne prejšnje napade navajajo tu le primere iz zadnjih 14 dni.

26. aprila letos so ameriška letala v prvih popoldanskih urah napadla bolniško ladjo »Aquilea«, ki je plula iz Barija v Messino, in sicer ob takšnih vremenskih okoliščinah, da bi bili prav gotovo lahko opazili na ladji znamenja, da je to bolniška ladja. 28. aprila ob 6 popoldne je med rtičem Bon skupina 28 ameriških bombnikov dolgo časa zasledovala bolniško ladjo »Toscana« ter jo nato bombardirala. 29. aprila je isto ladjo »Toscano«, ki je bila natrpana z ranjenci in bolniki in se je vračala iz Tunizije, znova napadla močna skupina ameriških letal z bombami in strojnicami. Izstrelki so ladjo zadeli in je bilo na krovu nekaj ljudi ranjenih. Med napadom je ladja po radiu sporočila, da je bolniška ladja. To sporočilo, ki so ga ujele radijske postaje na Malti, je imelo za posledico, da so opozorili ameriške letalce. Kljub sporočilu, ki je bilo sicer odveč, so ameriška letala še naprej napadala ladjo. 4. maja zjutraj so v pristanišču La Goletta napadli bolniško ladjo »Virgilio«, četudi se je dobro videlo, da na ladjo vkrcavajo ranjence. 5 maja so ameriška letala ob 14.45 bombardirala in s strojnicami obstreljevala bolniško ladjo »Princessa Giovanna«, ki je peljala iz Tunizije proti Siciliji same ranjence. Nekaj ljudi na njej je bilo ubitih in ranjenih, poškodovana pa je bila tudi ladja sama in je na njej nastal hud požar, ki so ga le s težavo zadušili.

Pogostost takih napadov in okoliščine, pod katerimi so bili uprizorjeni, ne dopuščajo nobene možnosti za pomoto. Ameriško letalstvo daje s tem nove, številne dokaze, da ne upošteva mednarodnih dogovorov in tepta vsako načelo človekoljubja.

Sovjetski vdorni poskusi odbiti

Na kubanjskem mostišču so se ponesrečili sovjetski vdorni poskusi in je bilo uničenih veliko čolnov za izkrcavanje — Bona bombardirana

Hitlerjev glavni stan, 10. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Ob kubanjskem mostišču so se tudi včeraj s hudimi izgubami izjalovili sovjetski poskusi za prodor, ki so jih uvedli z močnimi silami in po veliki topniški pripravi ter s podporo številnih oklepnih voz in letal.

Na ostalem vzhodnem bojišču samo posamična bojna delovanja krajevnega pomena.

Skupine bojnih letal so stalno posegale v obrambne boje na kopnem ob kubanjskem mostišču ter uničile v vodah okrog Temerjuka veliko število sovražnih čolnov za izkrcavanje. Na drugih odsekih fronte so bili hudi letalski napadi usmerjeni na oporišča za dovoz ter čete in železniške transporte. V vodah visokega severa so hitra nemška bojna letala potopila sovražno trgovsko ladjo srednje velikosti. V letalskih bojih in po protiletalskem topništvu je bilo včeraj sestreljenih 41 sovjetskih letal. Pogrešana so štiri lastna letala.

V prostoru južno od Bizerte je sovražnik napadel znova z daleko močnejšimi oklepnimi silami, ki so jih podpirali tudi močni oddelki letalstva, naše čete, ki se tamkaj borijo do zadnjega naboja. Po porabi zadnje municije je junaški odpor naših hrabrih vojakov odnehal.

Na prostoru jugovzhodno od Tunisa in na južnem odseku se nadaljujejo ogorčeni obrambni boji. Ponovni hudi sovražni napadi so bili zavrnjeni z velikimi izgubami.

Nočni napad težkih nemških bojnih letal na pristaniško področje v Boni je povzročil velike požare v skladiščih in na ladjah. Pri napadih sovražnih letalskih sil na Sicilijo so uničili nemški in italijanski lovci ter protiletalsko topništvo 20 angleških in severnoameriških letal. V letalskih bojih so bili izgubljeni trije lastni lovci.

Bukarešta, 10. maja. AS. Snoči je bil podpisan romunsko-slovaški kulturni sporazum. Za Slovaško ga je podpisal slovaški prosvetni minister Jožef Šivak. Podpisu je prisostvoval tudi podpredsednik romunske vlade Mihael Antonescu.

Mogočna proslava dneva Vojske v Ljubljani

V imenu stranke je prišel na slovesnosti v Ljubljano državni minister Eksc. Dino Perrone Compagni

Ljubljana, 9. maja.

Ljubljana je dostojno proslavila današnji praznik. Vse mesto je bilo v slavnostnem razpoloženju. Na poslopjih so vihrale v pomladnem vetru državne zastave z liktorskimi znaki, v izložbenih oknih pa so bile nameščene Kraljeve in Ducejeve slike. Posebno pozornost so zbujale praznično okrašene palače na Cesti 3. maja. V naše mesto je prišel v soboto opoldne državni minister Eksc. Dino Perrone Compagni, ki ga je stranka določila, da proslavi v Ljubljani dan vojske in imperija.

Počastitev spomina vojnih žrtev

Davi ob 8 so prispeli na vojaško pokopališče pri Sv. Križu visoki gostje. Eksc. Dino Perrone Compagni, ki so ga spremljali Eksc. Visoki komisar, zvezni tajnik Orlandini, general Ruggero, ki je zastopal poveljnika Armadnega zbora, Eksc. Pilotti, general Fava, mestni župan Rupnik, pokrajinska zaupnica Ženskih fašijev De Vecchijeva in drugi odličniki, je odšel pred spomenik umrlim italijanskim vojakom.

Prisotni sta bili tudi materi padlih junaških borcev Vanninija in Zappule. Ob poti med grobovi vojakov so stale fašistične žene s šopki krvavordečih nagljev, pred obeliskom pa je bila razvrščena častna četa alpskih lovcev z zastavo topništva in godbo. Ob obelisku sta bili tudi častni straži Kr. karabinjerjev in zastopnikov borbenih fašijev.

Ko so prispeli visoki gostje pred spomenik, so se z molkom in rimskim pozdravom poklonili padlim vojakom, ki so dali svoja življenja za domovino. Zatem so položili na vznožje spomenika vence Eksc. Dino Perrone, Visoki komisar Eksc. Grazioli in zvezni tajnik Orlando Orlandini. Po položitvi vencev pred oltar, ki je bil nameščen ob vznožju obeliska, je imel vojaški duhovnik mašo zadušnico, med katero so fašistične žene polagale cvetke na grobove vojakov. Po maši so obšli odličniki vojaške grobove, nato se pa poklonili še pred

Med mašo, ki je bila na vojaškem pokopališču, so fašistinje okrasile vsak grob na vojaškem pokopališču s cvetjem.

kostnico slovenskih fantov spominu Slovencev, padlih v prejšnji vojni. Ko je bila ta pietetna svečanost končana, so se najvišji predstavniki odpeljali z pokopališča pri Sv. Križu zopet nazaj v mesto in se ustavili na Cesti soške divizije.

Vojaško naselje — odprto

Prispeli so ob 9 dopoldne pred novozgrajena poslopja vojaškega naselja Eksc. Perrone, Ekscelenca Visoki komisar Grazioli, zvezni tajnik in ostali odličniki. Poslopja te vojaške naselbine ob Cesti soške divizije, ki je dolga 54 m in je veljala skoraj poldrug milijon lir, so bila sezidana po načrtih, ki jih je izvršil dr. inž. Carra. V teh stavbah so prostorne spalnice, obednica in trgovina, v kateri dobe vojaki najrazličnejše potrebščine. V eni teh stavb je tudi prostorna kinematografska dvorana, ki ima 300 sedežev. Nad vhodnimi vrati so napisane Mussolinijeve besede: »Kdor omahuje v borbi, pade.«

Na dvorišču pri vhodu v vojaško naselje je bila razvrščena častna četa letalcev, ki je strumno pozdravila došle goste. Vojaški duhovnik je blagoslovil poslopje, nakar je Eksc. Perrone odprl vojaško naselje. Nato so si odličniki ogledali novozgrajene stavbe. Eksc Perrone si je z največjim zanimanjem ogledoval stavbe, po katerih je visokega gosta vodil zvezni tajnik.

Gostje so se dalje časa zadržali v vojaškem naselju, nato pa so odšli v vojašnico Princa Piemontskega.

Obisk pri vojakih ljubljanske posadke

Ob vhodu v vojašnico je goste pozdravila častna četa, nakar so se podali odličniki na prostorno

V vojašnici princa Piemontskega je Eksc. Dino Perrone Compagni izrekel priznanje odlikovanim vojakom.

dvorišče vojašnice, na katerem so bile razvrščene čete alpskih lovcev, Črnih srajc in protikomunistične milice. Poslopje vojašnice je bilo okrašeno z državnimi zastavami. Tu sta se pridružila visokim gostom še Eksc. Pilotti, predsednik apelacijskega sodišča, ter comm. dr. David. Visoki gostje

Minister Eksc. Dino Perrone Compagni je na dan Vojske položil ob spomenik na vojaškem pokopališču venec v počastitev spomina žrtev iz prve svetovne vojne.

so nato pregledali razvrščene čete vojakov. General Maggiore Perni je pozval odlikovane vojake, ki so se razvrstili pred Eksc. Perronijem, ki jim je čestital k njihovemu uspehu v borbi za domovino. Enega izmed teh vojakov je objel in ga poljubil. Nato je Eksc. Perrone izročil generalu Perniju velik zavoj cigaret kot dar podpornega urada zveznega poveljstva vojakom.

Zveza bojevniških fašijev ljublj. pokrajine je dobila prapor

Iz vojašnice so visoki gostje odšli v dopolavoro oboroženih sil na Taboru. Prostorna dvorana je bila svečano okrašena z državnimi zastavami in liktorskimi znaki, nad odrom pa sta bili sliki Kralja in Duceja. V dvorani so bile razvrščene čete alpskih lovcev z godbo, čete črnih srajc in četa predstavnikov borbenega fašija. Ob četi črnih srajc so stali zastavonoše, ki so nosili prapore borbenih fašijev iz Ljubljane, Črnomlja, Kočevja, Trebnja, Logatca in pomožnega središča v Novem mestu. Visoki gostje so se podali na okrašeni oder, kjer so se jim pridružili tudi poveljnik XI. armadnega zbora Eksc. Gambara, nadalje hrvatski konzul in zastopstvo nemškega konzulata.

Ob strani najvišjih predstavnikov sta stali častni četi borbenega fašija in črnih srajc. Zvezni podtajnik Capurso je pozdravil Eksc Perronija, ki je nato odredil pozdrav Kralju in Cesarju in Duceju. Zatem je počastil spomin padlih fašistov Arielle Rea, Zita, Sanguinija in ostalih, ki so na tej zemlji dali svoja življenja za Italijo. Vojaški duhovnik je blagoslovil prapor Zveze borbenih fašijev, ki ga je Eksc. Perrone izročil zveznemu tajniku. Eksc. Perrone je nato nagovoril navzoče in jih opozoril na najvišjo žrtev, ki jo mora dati vsakdo za domovino. Spomnil se je vseh tistih, ki so junaško padli v borbi, in je izrazil občudovanje vsem, ki častno zastopajo svojo domovino v junaški borbi proti sovražnikom. Naglasil je, da italijanski narod stalno spremlja in vedno misli na svoje sinove, ki se bore daleč od svojih domov v imenu Rima, ker so Italijani od Boga poslani, da širijo v svetu omiko.

Nagovor Eksc. Perroneja so prisotni sprejeli z velikim navdušenjem.

Nato se je zvezni tajnik zahvalil Eksc. Perroneju za prapor, ki ga je poklonil zvezi borbenih fašijev. Prisegel je, da bo ta prapor simbol njihove borbe, s katero morajo nadaljevati začeto kristalno čisto borbo vseh tistih, ki stoje daleč od svojih domov na sovražni zemlji ter se bore za Italijo kot nasledniki onih, ki so dali svoja življenja za domovino.

Eksc. Perrone in zvezni tajnik sta poljubila prapor in ga izročila zastavonoši. Eksc. Perrone je nagovoril gospo Vanninijevo, katere sin je padel na tej zemlji, in poveličeval njeno veliko žrtev. Zatem je izročil skvadristične izkaznice vsem fašistom, ki sodelujejo pod poveljstvom tov. Cungija in Petronija pri straženju ljubljanske mestne meje. Svečanost je bila s tem končana.

Visoki gostje so odšli pred poslopje, kjer je bil mimohod častnih čet s standartami.

Obiski v raznih ustanovah

Odličniki so se nato odpeljali na sedež Ljubljanskega fašija, kjer je tajnik tov. Cungi predstavil svoje sodelavce, in na sedež GUF-a, kjer so jih sprejeli s pesmijo vseučiliščniki pod orožjem.

Od tod so se odpeljali odličniki v poslopje Delavske zbornice, kjer so bile delovne tekme. Ekscelenca Perrone je čestital nagrajenim in si je ogledal delo, ki so ga opravile tekmovalke.

Nato so odšli gostje v Šelenburgovo ulico v Združenje industrijcev in obrtnikov, kjer so bile prav tako delovne tekme iz brivske stroke. Tudi tu so si gostje z zanimanjem ogledali delo naših obrtnikov, nakar so odšli mimo razvrščenih oddelkov črnih srajc in GILL-a, kjer je bilo zbranih 1500 članov, vzdolž Ulice 3 maja. Spremljal je visoke dostojanstvenike in generale pri tem pregledu mladinskih organizacij italijanske Slovenije podpoveljnik Cosani. Dostojanstveniki so izrazili svoje zadovoljstvo in pohvalo. Obiskali so nato sedež GILL-a, kjer so se kratko pomudili.

Proslava v opernem gledališču

Odtod se je Eksc. Dino Perroni Compagni, po stranki določeni govornik, podal v operno gledališče, kjer je proslavil dan vojske in imperija s plemenitim govorom, v katerem je poudarjal odlike italijanskega rodu, ki se je znašel v trenutku trde borbe. Izrazil je spoštovanje junaštvu hrabrih borcev, ki se borijo na afriškem ozemlju, ki je prepojeno s plemenito krvjo bratov, ki žilavo branijo pred sovražnikom zemljo, ki je nesporno naša po nedvomnem zgodovinskem pravu. Proslavitev, ki je bila večkrat prekinjena z aplavzi, se je zaključila z zanosno manifestacijo zvestobe, dočim je množica vzklikala Duceju in s polnim glasom zapela himno »Giovinnezo«.

Popoldne po kosilu skvadristov, ki so mu prisostvovali predstavniki oblastev in hierarhov, so se podali minister Perrone, Visoki komisar, zvezni tajnik in drugi že navedeni predstavniki v D. M. v Polje k otvoritvi doma G. I. L.

Pregled novega sedeža GILL-a v Devici Mariji v Polju

Visoki gostje, ki sta jih sprejela okrajni komisar in nadzornik cone senjor Ludvik Maffei, so si ogledali majhno naselbino ter se podali na športno igrišče doma, kjer so bili zbrani dečki, ki so ob njegovem prihodu dolgotrajno vzklikali Kralju in Duceju. Po obisku na novem sedežu se je pričela kinematografska predstava, potem ko so se predstavniki oblasti zadržali nekaj časa med mladino in materami, ki so se medtem zbrali v večji dvorani. Ko so hierarhi zapuščali dom G. I. L., so bili ponovno deležni pozdrava z vzklikom Kralju in Duceju. Po vrnitvi v Ljubljano so prisostvovali odličniki na sedežu Dopolavora vojske zboru vojakov, na katere je naslovil Eksc. Perrone besede ognjevite vere in priznanja, na kar je razdelil 800 poklonjenih nakazil. Po oficielnem delu proslave je bila kinematgrofsko-varietejska predstava za vojake. S to manifestacijo kratke in vedre zabave, namenjene vojakom, ki so še pred nekaj urami bili na krajih svojih posadk in na ne zmeraj udobnih stražnih mestih in ki so se potem, ko je zastor padel, vračali nazaj, da zamenjajo tovariše, ki so ostali na svojih mestih z orožjem v roki, se je zaključil dan, posvečen Vojski in Imperiju.

Slavno padli za domovino

Seznam italijanskih izgub od začetka vojne do dne 30. aprila 1943-XXI ter izgube v aprilu

Rim, 10. maja. AS. Objavljeno je skupno število slavnih padlih in ranjenih v treh letih vojne ter število odlikovancev od začetka vojne do 30. aprila 1943-XXI.

Zahodno bojišče: padlih 935; ranjenih 3551.
Balkanska bojišča: padlih 22.728; ranjenih 39.826.
Afriška bojišča: padlih 15.362; ranjenih 23.688.
Rusko bojišče: padlih 6.674; ranjenih 26.303.
Sredozemsko bojišče: padlih 494; ranjenih 468.
Skupno: padlih 46.193; ranjenih 113.736.

Od začetka vojne pa do 30. aprila 1943-XXI so bila podeljena naslednja odlikovanja za vojne zasluge:

Zlata kolajna: v spomin 167, živim 15.
Srebrna kolajna: v spomin 1180, živim 2292.
Bronasta kolajna: v spomin: 1601, živim 5904.
Vojni križec: v spomin 834, živim 13.734.

Rim, 10. maja. AS. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil sporoča izgube, ugotovljene v mesecu aprilu, ki jih poprejšnji seznami ne vsebujejo ter za katere so do 30. aprila prišle določene listine in imena. Izgube znašajo:

Vojska in milica:

Severna Afrika: padlih **609**, ranjenih **1671**, pogrešanih **4560**.

Rusija: **616** padlih, katerih imena niso bila objavljena v mesecu februarju, pa so zapopadeni v številu 3125, ki ga omenja 16. seznam.

Balkan ter ostalo zasedeno ozemlje: padlih **429**, ranjenih **537**, pogrešanih **836**.

Domače ozemlje: padlih **123**, ranjen **101**.

Mornarica:
Padlih **249**, ranjenih **351**, pogrešanih **908**.

Letalstvo:
Padlih **73**, ranjenih **208**, pogrešanih **111**.

Trgovska mornarica:
Padlih **62**, ranjenih **29**.

Seznam padlih je objavljen v včerajšnji posebni prilogi lista »Le Forze armate«.

Slavnim padlim in njihovim rodbinam velja ganjena, nevenljiva hvaležnost domovine.

Borba, ki ni bila zastonj

Prehod skozi Sicilski preliv bo za sovražnika še vedno tvegan korak

Berlin, 10. maja. »Börsen Zeitung« piše: Najbolj ciničnі vojaški komentatorji onstran Rokavskega preliva že nekaj dni govorijo o »Tunisgradu«. Za Nemčijo ima migljaj na Stalingrad popolnoma drug pomen. To ime spominja nemški narod, da je ravno slavna Paulusova epopeja v Stalingradu ustvarila pogoje za zmagovit odpor, ki se je nekaj mesecev pozneje zaključil s porazom boljševiških armad med Doncem in Dnjeprom. Kakor je bilo pričakovati, hrepenijo Angleži po maščevanju za Dunkerque. Toda med Tunisom in Dunkerquejem obstoja temeljna razlika: pri Dunkerqueu je cel ekspedicijski zbor pustil na cedilu orožje in zaveznika ter se ponoči rešil. V Tunisu pa se italijanske in nemške čete borijo v prisrčnem medsebojnem tovarištvu do zadnje kaplje krvi in do zadnje granate.

Kakšen odmev naj bi imela opustitev Tunisa? Na to vprašanje, s katerim sovražna propaganda in tudi gotov nevtralni tisk veže vedno bučnejša ugibanja in sklepanja, ima Nemčija preprost odgovor: temu ne bo nič sledilo. Borba se bo nadaljevala kot doslej, bo pa še bolj zagrizena in hujša kot doslej: osni velesili bosta, kakor je z neomajno gotovostjo zatrdil Mussolini, nadaljevali vojno do zmage. Tudi, če bi izgubili Tunis, sta še vedno veliki sili, strahotno oboroženi ter imata številne in močne zaveznike. »Völkischer Beobachter« pravi, da je Duce z nezmotljivim navdihom podal najresničnejši in najglobljі pomen te vojne: Italija bi zanikala svoje mesto na svetu, če bi se pustila pobiti od udarcev usode. Italijansko ljudstvo bi bilo obsojeno na večno moralno in gmotno dekadenco, če bi delalo drugače kakor pa v smislu tega, kar je Mussolini imenoval kategorični imperativ sedanjega trenutka.

Izguba tuniškega mostišča ne more imeti niti najmanjšega vpliva na ofenzivne in defenzivne možnosti osi na evropskih tleh. Vojaška moč osi, moč njene vojne industrije in njena strateška svoboda bo izven dvoma. Evropsko sredozemsko fronto ščitijo obširne utrdbe, v katerih so preizkušene čete. (Piccolo.)

Boji na kubanjskem mostišču

Sovjeti napadajo s petimi pehotnimi in z dvema letalskima armadama

Berlin, 10. maja. AS. V zvezi z obrambnimi boji, ki že več tednov potekajo na kubanjskem mostišču, poročajo današnji berlinski jutranji listi, da je namen nemškega vrhovnega poveljstva vezati čim dalje čim večji del sovražnih sil in jim zadajati občutne izgube ter tako onemogočati sovjetske napadalne načrte na tem odseku kakor tudi na vzhodnem bojišču sploh. Neki vojni dopisnik pravi, da so tako na sovjetski kakor na nemški strani privedli velike rezerve na ta odsek, ki meri kakih 120 km in sega od Novorosijska do Azovskega morja. Rusi ne morejo zavzeti nemških postojank. Doslej so vrgli v boj pet pehotnih ter dve letalski armadi. Vsi njihovi napadi so se ob nemških črtah zlomili. Taktika branilcev je v tem, da z razmeroma majhnimi silami vežejo veliko število napadalcev in s tem silijo sovražnika ,da od drugod spravlja vojaštvo na ta odsek. Pokazalo se je, da je bila ta taktika zelo uspešna. Po drugi strani pa nudi nemško letalstvo sovražnim letalskim silam priložnost za bitke, ki so četo zelo velike in sovražni upi so na tem področju vedno razočarani. Meseca aprila je sovjetsko letalstvo na tem odseku izgubilo 630 letal. Že nekaj dni Sovjeti napadajo s podvojenimi letalskimi silami. Enako je tudi na kopnem. Sovražnik uporablja često po sto tankov. Ti napadi se redno ponesrečijo in imajo le ta pomen, da se z njimi strahotno večajo izgube sovjetskega vojaštva in orožja. Boji, ki se odigravajo na kubanjskem mostišču — zaključuje vojni dopisnik — v veliki meri služijo za izrabljanje sovjetskega vojnega stroja

Eksc. Gambara nagradil železničarje

Poveljnik armadnega zbora Eksc. Gambara je razdelil železničarjem in njih družnam denarne nagrade v dokaz simpatije in hvaležnosti do tistih, ki ob vojakih Italije stalno sodelujejo v borbi proti upornikom v svrho pritrdila najvišjega ideala pravice.

Suh poljski odgovor na obtožbe Višinskega

Lizbona, 10. maja. Iz Londona se je izvedelo, da je podal poljski zunanji minister Raczynsky naslednjo izjavo: »Bojim se, da izjava, ki jo je objavil sovjetski zunanji komisar Višinski, ne bo mnogo pripomogla k zaželeni slogi bodisi v poljsko-sovjetskih odnošajih, bodisi v odnošajih med združenimi narodi na splošno«.

Izjava Raczynskega o evakuaciji poljskih ujetnikov iz boljševiške Rusije v dežele Bližnjega vzhoda je naredila najglobljі vtis na množice beguncev, katerim se je posrečilo zbežati iz sovjetskega pekla v Iran in Irak. Raczynsky je dejal, kakor sta sklenila avgusta 1941 Sikorski in Molotov, da bodo boljševiki mobilizirali vse Poljake v Rusiji. Toda že prve mesece leta 1942 so Sovjeti prenehali z nabiranjem pod pretvezo, češ da nimajo živeža za te oddelke. Pod isto pretvezo so dali že mobiliziranim 70.000 Poljakom hrano, ki bi zadoščala le 40.000 možem. Končno Rusi niso hoteli tem ljudem izročiti orožja iz bojazni, da bi se ga poslužili proti njim. Večina Poljakov je umrla od lakote in le 30.000 vojakov ter častnikov je prišlo v Perzijo skupno z drugimi tisoči civilistov, žena in otrok, prisilno odpeljanih iz Poljskega na Rusko. Poljski odpravnik poslov v Teheranu Stanczyck se trudi, da bi preskrbel dovolj živeža nesrečnikom, ki prihajajo na mejo Iraka. Toda izjava Raczynskega je pokopala upanje na rešitev ostalega pol milijona Poljakov, ki jih je požrla boljševiška Rusija.

Severnoameriški »Washington Post« se zopet bavi z vprašanjem poljsko-sovjetskega spora. — List predlaga, naj se vprašanje poljskih meja ter vrnitve Poljakov iz Rusije uredi raje po vojni in ne sedaj, kajti tozadevna pogajanja bi le rahljala vrste združenih narodov. List zaključuje: Le edinost lahko dovede do hitrega in ugodnega konca vojne.

Kralj Boris odlikoval kralja Mihaela

Bukarešta, 10. maja. AS. Včeraj popoldne je prispel v Bukarešto načelnik kabineta kralja Borisa minister Svetoslav Tomenov in je izročil romunskemu kralju Mihaelu ovratnico reda svetega Metoda in Cirila; izročil mu jo je v imenu bolgarskega kralja za 10. maj, praznik romunske narodne neodvisnosti.

Vremenska napoved 11. maja (torek):

Pretežno jasno, zjutraj nevarnost slane, a proti večeru navadno poslabšanje (najbrž nevihta).

Za 12. maja (sreda): Jasno, a v popoldanskih urah nevihte.

Zadeva komunistične tiskarne pred sodiščem

Voditelji ljubljanske komunistične »Zaščite« obtoženi prevratnega delovanja — Vsega skupaj se zagovarja 62 obtožencev

Ljubljana, 10. maja.

Danes se je pred vojnim sodiščem v nekdanji porotni dvorani pričel ob pol 9 dopoldne proces večjega formata proti 62 obtožencem, in sicer so bili obtoženi:

Višnar Alojzij, stanujoč v Ljubljani; Košir Stanko, stanujoč v Ljubljani; Markič Rudolf, stanujoč v Ljubljani; Mahnič Oskar, stanujoč v Ljubljani; Lavrenčič Karel, stanujoč v Ljubljani; Marinšek Stanislav, stanujoč v Ljubljani; Pogačar Ignacij, stanujoč v Ljubljani; Poglajen Metod, stanujoč v Ljubljani; Kump Amalija, stanujoča v Ljubljani; Skradl Julijana, stanujoča v Ljubljani; Bernik Frančiška, stanujoča v Ljubljani; Rotar Ivan, stanujoč v Ljubljani; Rupar Jakob, stanujoč v Ljubljani; Jermančič Franc, stanujoč v Ljubljani; Pleško Hermina, stanujoča v Ljubljani; Tobijas Rudolf, stanujoč v Ljubljani; Remškar Filip, stanujoč v Ljubljani; Avbelj Tit, stanujoč v Ljubljani; Bogme Simon, stanujoč v Ljubljani; Pleško Anton, stanujoč v Ljubljani; Lukežič France, stanujoč v Ljubljani; Ogrin Marija, stanujoča v Ljubljani; Oražem Antonija, stanujoča v Ljubljani; Kariž Boris, stanujoč v Ljubljani; Škerlj Gabrijel, stanujoč v Ljubljani; Matelič Alojzij, stanujoč v Ljubljani; Baggia Anton, stanujoč v Ljubljani; Hrovat Rozalija, stanujoča v Ljubljani; Stare Nikolaj, stonujoč v Ljubljani; Škerl Silvester, stanujoč v Ljubljani; Zorec France, stanujoč v Ljubljani; Vovk Ana, stanujoča v Ljubljani; Semrajc Josipina, stanujoča v Jaršah; Možina Alojzij, stanujoč v Ljubljani; Pogačar Stanko, stanujoč v Ljubljani; Petkovšek Mihael, stanujoč v Ljubljani; Detelja Ivana, stanujoča v Ljubljani; Svetlin Marija, stanujoča v Ljubljani; Bučar Josip, stanujoč v Ljubljani; Fabjan Terezija, stanujoča v Ljubljani; Kovšca Marija, stanujoča v Ljubljani; Drnikovič Roza, stanujoča v Ljubljani; Mihelič Mila, stanujoča v Ljubljani; Flajmavar Romana, stanujoča v Ljubljani; Jakulin Savo, stanujoč v Ljubljani; Barlič Draga, stanujoča v Ljubljani; Lončaric Julka, stanujoča v Ljubljani; Kobal Ivana, stanujoča v Ljubljani; Fischer Bogomil, stanujoč v Ljubljani; Markovič Marija, stanujoča v Ljubljani; Markovič Ljudmila, stanujoča v Ljubljani; Klemčič Josip, stanujoč v Ljubljani; Štubelj France, stanujoč v Ljubljani; Skuk Ivan, stanujoč v Ljubljani; Novak Franc, stanujoč v Ljubljani; Kralj Ivan, stanujoč v Ljubljani; Kozir Živko, stanujoč v Ljubljani; Hribernik Ivan, stanujoč v Ljubljani; Bufolin Josip, stanujoč v Ljubljani; Merkun Milan, stanujoč v Ljubljani; Furlič Viktor, stanujoč v Ljubljani; Verbič Zlatko, stanujoč v Ljubljani.

Kraljevo vojaško tožilstvo obtožuje osebe od 1. do vključno 23. zločinov po členih 110. kaz. zak. in pa, da so v poprejšnjem času do marca 1943 bili člani tajne oborožene komunistične formacije »Narodna zaščita«, usmerjene na upor proti vojaškim oblastem s kvalifikacijo, da so bili voditelji **Alojzij Višnar, Stanko Košir, Rudolf Markič, Oskar Mahnič, Lavrenčič Karel in Stanko Marinšek**, prvi kot poveljnik čete, drugi in tretji kot poveljnika voda in ostali kot poveljniki desetine.

Kariž Boris, Škerlj Gabrijel in Fischer Bogomil so obtoženi, da so skupno s pobeglim Škerlavajem Milanom organizirali in vodili »Osvobodilno fronto«, naperjeno proti nasilni odstranitvi političnega, gospodarskega in socialnega reda v državi, da so vodili aktivno propagando v mestu; prav tako da sta v mestu, Šubičeva ulica 3, ustanovila tehnično centralo KPS, ustanovila tajno tiskarno in knjigoveznico, tretji pa, da je zbiral prispevke in nove člane OF. Vsi ostali pa so obtoženi članstva pri uporni organizaciji, širjenja letakov in podobnega.

Kariž Boris, Škerlj Gabrijel, Detelja Ivan, Baggia Anton, Hrovat Rozalija in Stare Nikolaj so dalje obtoženi ponarejanja in izdajanja propustnic XI. armadnega zbora ter izdajanja napačnih živilskih nakaznic.

Baggia Anton, Detelja Ivan, Hrovat Rozalija, Stare Nikolaj, Petkovšek Mihael in Pogačar Stanko so obtoženi prekomernega kopičenja raznih živil.

Končno so **Škerlj Gabrijel, Baggia Anton, Hrovat Rozalija in Stare Nikolaj** obtoženi nošnje orožja.

Proces je trajal danes ves dan in se bo nadaljeval še v prihodnjih dneh. Obsodba bo sledila v nekaj dneh in jo bomo objavili.

Akademija maturantov učiteljske šole

Medtem ko nekateri mladi ljudje brezvestno zapravljajo čas bogve kod, imamo na učiteljišču mladino, ki se vestno, s temeljitostjo in skrbjo pripravlja na svoj učiteljski poklic. Ta prijeten vtis smo dobili na vseh javnih prireditvah učiteljišča, ki jih je imelo gotovo največ med vsemi našimi šolami.

V soboto so nastopili maturantje in pokazali svoje talente, ki so si jih razvili v petih letih svojega študija. Vsa prireditev je bila na višini, resno in skrbno pripravljena. Vodili so jo maturantje sami.

Prvi del je obsegal glasbeno stran. Številni orkester učiteljiščnikov je dovršeno odigral Janka Pribošiča »Moderato sostenuto« in Verdijev Preludij iz III. dejanja Traviate. Orkester je vodil maturant A. Gostiša. Prijetno so presenetile deklice s svojim nastopom. Pod vodstvom gdč. Vencajzove so prisrčno zapele Sardenkovo »Venčarico« pred znamenjem Matere božje. Maturant Župec je z občudovanja vredno spretnostjo na violini odigral Godartovo »Berceuse de Jocelyn« in Gostiševo »Andante cantabile«. Na klaviriu ga je spremljala Jermanova. Vadniški pevski zbor je končno prijetno odpel Šantlovo »malo predico« pod vodstvom A. Gostiše.

V drugem delu akademije so maturantje uprizorili Detelovo igro »Učenjak«. Z mladostnim ognjem so tudi tu dvignili uprizoritev na dostojno višino. Maturant Simčič, ki ga poznamo že kot talentiranega pisatelja, je igro vodil s spretnostjo, tako da so vsi prizori polno zaživeli. Igral je sam tudi glavno vlogo dr. Blažiča. S svojo živahno igro je vezal vse prizore in je predstavo poživljal. Mnogo dobre volje je prinašal Jakob maturanta Golouha in Krulec, ki ga je igral Župec. Pokazal je zelo posrečen tip pijanca, navihanca in strahopetca obenem. To je bila najboljša karakterna podoba v uprizoritvi. Pa tudi drugi igralci so se potrudili in zaslužijo vse priznanje.

Dvoje je treba poudariti ob akademiji maturantov učiteljišča. Vodili in pripravili so jo fantje sami in tako dokazali svoje velike sposobnosti in pa zrelost za svoj poklic. Akademija ni bila slaboten poskus, ampak so bile točke tudi na umetniški višini. Igrali so celo kompozicije svojih tovarišev. Moremo tedaj reči, da imajo velik smisel za vrednote, ki jih vsebuje umetnost in da iščejo v pravilno smer izhoda iz kaosa. Prav je, da šola in predpostavljeni vodijo in gotovo tudi podpirajo prizadevanje mladine.

PS. Zadnji čas se je na diletantske odre prenesla iz poklicnega gledališča tudi ta navada, da dele na odprtem odru izvajalcem šopke. Neprijetno to učinkuje in včasih smešno. Pustimo to veselje poklicnim igralcem, oziroma tistim, ki jim nosijo vence in zadnji čas steklenice in podobno.

Tudi otroci so čuli klic svojega pastirja

V našem mestu skoraj ni krščanske družine, ki ne bi imela v stanovanju kipa ali podobe Matere božje. V mesecu maju prinašajo pred Njeno podobo cvetja, nekdaj pa je bila tudi navada, da so prižigali svetilke. Ko zvoni zvečer k šmarnicam, gredo ljudje v cerkev, tam pa, kjer ne utegnejo, opravijo kratko, toda prisrčno domačo pobožnost.

Tedaj, ko so božji hrami polni vernikov, ki molijo po namenu svojega duhovnega pastirja, prižgejo v marsikateri družini svečko in otroci z materjo pokleknejo pred kip ali podobo, ki se komaj vidi iz cvetja. Češčenje Marije spada k slovenskemu čustvovanju in je tem bolj goreče, čim več razlogov je za to, da ji potožijo svoje križe in težave.

Snoči smo imeli priložnost prisostvovati taki pobožnosti pri neki uradniški družini. Mati s tremi otroki kajpada ni utegnila, da bi jih preoblekla in vodila v cerkev. Pripravljala je večerjo ter tolažila malčke, naj le še malo potrpijo in jed bo na mizi. Tedaj so se oglasili zvonovi in Jelica, najstarejša, je prižgala svečko pred Marijino podobo.

»K šmarnicam! k šmarnicam!« je pozvala svojega bratca in sestrico in zdaj so že klečali na tleh s povzdignjenimi rokami. Mati je prinesla mašno knjigo, iz katere je brala Jelica lavretanske litanije. Z otroško vdanostjo sta odgovarjala mlajša dva prosi za nas, prosi za nas. Iz tretjega nadstropja je bilo slišati klavir; najbrž je bil začetnik, ki je opravljal svojo domačo glasbeno nalogo. Skozi okno se je razprostiral pogled proti Rožniku s prikupno cerkvico na griču.

Otroci vedo samo to, da je tam doma ista mati božja, ki jo zdaj častijo v izbi med štirimi stenami. Kdaj pa kdaj je prišla mati k svojim malčkom, ponavljala je iste prošnje ter popravila Peterčku roki, ki sta mu zlezli na trebušček ali pa opozorila najmlajšo, da ne sme držati prstkov v ustih kadar moli. Spet je sklenila roke, dvignila pogled proti razsvetljeni podobi in ponavljala svoj »plosi za naas«. Revica še ne ve, kaj so Vrata nebeška ali Stolp kralja Davida, pač pa čuti, da je molitev nekaj vzvišenega in nekaj lepega. Ko so končali, in ko se je Peterček oddahnil, ko je lahko izgovoril »amen«, je najmlajša še vedno ponavljala prosi za nas...

Ko so zapeli »Marija k tebi, me uboge reve«, so se odprla vrata in v sobo je vstopil oče. Brez besede je snel klobuk in objel s pogledom svojo družinico, ki je zdaj stala in prepevala. Za hip je pozabil bridkosti dneva in se zamislil v čase, ko se je zbirala tam pri sv. Juriju vsa vaška mladina in prepevala pred kapelico. Zdaj je že v zrelih letih in zdaj pojo njegovi otroci; zdaj so resnejši časi, in zdaj je veliko več razloga za to, da povzdigujemo svoje misli proti nebu.

Razbojništva Majcenovih tolp v Mokronogu

Po enotedenskem čakanju na Trebelnem so v noči od 1. na 2. maj partizanski roparji, po številu okrog 350, pridrveli nad Mokronog; vodili so jih znani in prosluli bandit *Majcen Nace*, gostilničar *Jerič* iz Mokronoga ter *Dolenc Milan*, živinozdravnik iz Ljubljane. Poleg so vodilno vlogo imeli še domačini, ki so teren in razmere v Mokronogu dobro poznali. Izrabili so gosto temo ter pritisnili od dveh strani na vas, v ozadje hiš, kjer ni bilo zavarovano; glavni cilj njihovega napada je bila tovarna.

Izropali so popolnoma svoje politične in osebne nasprotnike, odnesli blaga v celoti za 300.000 lir; izropali so naslednje: Šircelj — popolnoma, trgovina Nahtigal — popolnoma, posestnik Šetina Ivan — popolnoma, čevljar Plevček in jetniški paznik Peterlin — popolnoma. Prav tako so nekaj vzeli še pri Bulcu.

V tovarno samo nisomogli, ker so naleteli na nepričakovan odpor; tukaj jih je tudi nekaj padlo. V trgu samem so bili od 10 zvečer do zore; hkrati so streljali na Žalostno goro, a zgolj zaradi odvrnitve pozornosti.

Na Veseli gori — nad Rako in Št. Rupertom — so napadli tamošnjo fantovsko posadko; napad se je začel ob 10 zvečer. Fantje so se umaknili v cerkev, ker zaradi premajhnega števila — 15 niso mogli vzdržati pred napadajočimi roparji. Branili pa so se junaško vso noč do zore, ko je prišla pomoč. Tedaj se je šele vnela prava bitka, v kateri je padlo po dosedanjih ugotovitvah veliko banditov.

V Mokronogu so banditi požgali kolodvorsko skladišče, poleg tega pa še tri vagone lesa. Zdaj bodo morali tržani hoditi po svoje potrebščine daleč v Trebelno.

To je »narodno osvobodilno« delo, ki ga izvajajo partizanski razbojniki nad slovenskim ljudstvom!

Ureditev razdelitve civilnih čevljev

Pokrajinski svet korporacij je izdal naslednjo okrožnico:

Vse tvrdke, ki proizvajajo, prodajajo na debelo in na drobno **tipizirano civilno obutev**, morajo predložiti naslednje prijave:

1. **Producenti:** Vse proizvajalne tvrdke civilnih čevljev, bodisi zimskih bodisi poletnih, morajo do **5. dne vsakega meseca** prijaviti vse civilne čevlje, ki so jih izdelale.

Od prijavne dolžnosti so izvzeti samo čevlji za delavce iz usnja ali pa z lesenim podplatom, ki so bili izdelani od čevljarskih obratov v skladu z veljavnimi določili.

V prvi prijavi, ki jo je treba predložiti **do 10. maja** 1943-XXI, morajo biti označene vse količine čevljev, ki so bili izdelani v mesecu aprilu, kakor tudi vse količine čevljev, ki so bili že prej izdelani, pa so ob času prijave še v posesti posameznih tvrdk.

2. **Grosisti.** Sični dolžnosti, ki pa je omejena le na prvo prijavo zgolj zimskih tipiziranih čevljev, katera se mora predložiti v istem zgoraj označenem roku, so zavezani grosisti.

Grosisti morajo to prijavo predložiti na posebnem obrazcu, ki je predviden za proizvajalne tvrdke.

Prijavni obrazci bodo dobavljeni od Združenja trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani.

3. **Detajlisti.** Tvrdke, ki se bavijo s prodajo čevljev na drobno, morajo prijaviti vse zimske tipizirane čevlje, ki jih posedujejo, na posebnih obrazcih, ki jih bo dalo tiskati in jih bo razdelilo Združenje trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani.

Prijave je treba podati v dvojniku Pokrajinskemu svetu korporacij v Ljubljani, ki vrne po en izvod potrjen prijavitelju.

Opozarjamo, da bo prodajalec, ki se ne bo ravnal po gornji odredbi, kaznovan v smislu naredbe z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8.

DALE CARNEGIE 50

Kako si pridobiš prijateljev

Pisma, ki so naredila čudeže

Dragi bralci, prepričan sem, da boste zmajevali z glavo, ko boste brali naslednje besede. Nič se ne čudim. Pred petnajstimi leti bi tudi jaz tako mislil. Imam namreč veliko simpatijo za skeptične ljudi, ki verjamejo le tedaj, če vidijo. Prav temu skepticizmu se moramo zahvaliti za tolik napredek na znanstvenem področju.

Prav za prav naslov »Pisma, ki so naredila čudeže«, ni točen. Gre bolj za neko pojasnilo.

Nekatera pisem, ki jih tukaj navajam, so dosegla uspehe, ki jih skoraj lahko prištevamo k pravim čudežem. In kdo jih prav za prav prišteva k čudežem? Ken Dyke, bivši ravnatelj družbe John-Manville ter sedaj generalni ravnatelj propagandnega odseka pri družbi Palmolive ter predsednik Narodne reklamne zveze.

Dyke pripoveduje, da so njegova pisma, ki jih je poslal, da bi dobil informacije za razne trgovce, imela samo 5 do 8%-ni uspeh; če bi eno izmed teh pisem doseglo kdaj uspeh 20%, bi bil to pravi čudež.

In vendar je eno pismo gospoda Dykea doseglo 42,5%-ni uspeh! Čudež in celo dvojen...

Kako je to dosegel? Sam pravi tole:

»Tak rezultat sem dosegel potem, ko sem končal tečaj predavanj gospoda Carnegiea. Šele tedaj sem spoznal, da sem napačno ravnal, hkrati pa sklenil, da bom odslej uporabljal načela, podana v tej knjigi.«

Takšno je bilo pismo, o katerem vam govorim; v oklepaju sem navedel svoje pripombe.

Gospod John Blank
Blankville-Indiana

Dragi gospod Blank,

ali bi hoteli biti tako ljubeznivi, da bi mi priskočili na pomoč v neki zadregi?

(Predstavljajmo si lesnega trgovca v daljni Arizoni, ko dobi pismo ravnatelja Družbe John Manville; že v prvem stavku prosi ta velika osebnost njegove pomoči. Kar vidim ga, trgovca iz Arizone, kako glasno misli sam pri sebi: »Talo tip iz New Yorka je v zadregi. Čisto prav je naredil, da se je obrnil name. Vedno sem pripravljen pomagati bližnjemu. Poglejmo no, kaj se mu je tako hudega zgodilo!)

Lansko leto sem uspešno pregovoril našo družbo, da je za naše dopisnike nujno potrebna, če hočejo povečati prodajo, močna propagandna kampanja, katere stroške mora kriti družba sama.

(»Jasno, da jo morajo oni plačati!« bo dejal arizonski trgovec. »Milijone zaslužijo, jaz pa plačam komaj najemnino!« No, in kaj je z njim bilo naprej?)

Takoj nato sem pisal 1600 trgovcem in zelo sem bil vesel, ko sem lahko ugotovil, da so bili vsi naravnost zadovoljni nad tako obliko sodelovanja.

Tudi za letos smo organizirali takšno kampanjo, ki vas bo — o čemer ne dvomim — še bolj zadovoljila kakor lanska.

Danes zjutraj pa me je predsednik prišel vprašat, kakšna naročila smo dobili na podlagi lanske propagande.

Čisto samo po sebi je razumljivo, da se obračam do vas, da bom lahko odgovoril na stavljeno mi vprašanje.

(Sijajni stavki! »Razumljivo je, da se obračam do vas, da bom lahko odgovoril na stavljeno mi vprašanje!« Veliki ravnatelj iz New Yorka pove resnico in odkrito prizna, da mu ne more biti mali trgovec iz Arizone v pomoč. Ste opazili, da Dyke ne pozabi omeniti važnost svoje družbe. Naravno je, da se arizonski trgovec čuti počaščenega zaradi prošnje, nanj naslovljene.)

Prosil bi Vas torej, da mi odgovorite na naslednja vprašanja: 1. Koliko novih naročil vam je preskrbela družba lansko leto? 2. Za koliko se je dvignil promet in kolikšen je bil zaslužek?

Že v naprej se Vam zahvaljujem za Vašo prijaznost, ko mi boste nudili te podatke in vam zagotavljam svojo največjo hvaležnost.

Ravnatelj Dyke.

(Ste opazili v zadnjem odstavku naslednje izraze »prijaznost«, »zahvaljujem se Vam,« »moja največja zahvala!«)

Popolnoma navadno pismo, ki pa je doseglo čudeže.

Brez dvoma ima ta metoda uspeh, bodisi da se bavite s trogvino, bodisi da potujete po Evropi s kakšno potovalno družbo.

Nekega dne sva s prijateljem potovala po Franciji z avtom. Zgubila sva cesto ter prosila za pojasnilo skupino kmetov. Učinek je bil velikanski. Kmetje so videli v Amerikancih milijonarje, a videli so še nekaj, česar midva nisva vedela. Imela sva precej več denarja kakor oni, a kljub temu sva se jim približala z vso vljudnostjo ter jih vprašala, katera je najbližja pot do mesta. Vsi so se začutili važne zaradi tako ljubeznivega vprašanja in nama kar hkrati odgovarjali na vprašanje. Končno je eden naredil mir ter nama dal potrebno pojasnilo.

20

ZADNJA CARICA

Po ruskem dvornem običaju so ob velikem sprejemu predstavili ruskim gospem iz visokega plemstva novo carico. Gospe in žene najvišjih dostojanstvenikov so se postavile v vrsto, in ko je šla mimo carica, so ji poljubile roko. Bilo je nad 500 plemkinj; oblečene so bile v slavnostno dvorsko obleko starih ruskih plemičev, vso vezeno z zlatom in dragimi kamni. Žalovanje za rajnim carjem so za nekaj ur prekinili. Carica je prvikrat oblekla dvorsko obleko, imela je krono na glavi in vlečko, stkano iz zlatih niti. Zaljubljeni soprog je zapisal v svoj Dnevnik: »Moja draga Aliks je bila izredno lepa v svojem ruskem kostumu (22. januarja 1895)«. Toda ves njen sijaj ni mogel vžgati niti trohice ljubezni. Mlada carica v svoji prirojeni plahosti ni našla prijazne besede za nikogar. Njeno lepo lice je ostalo mrtvo, le prisiljen smehljaj ga je nekoliko poživljal. Plemkinje so jo grajale domov grede, češ da je »hesenska muha« zabita in ošabna. »Niti pošteno nasmehniti se ne zna! Tako nam je prožila roko v poljub, kakor bi hotela reči: ‚Kako mi je vse to zoprno!'« In gospe so pričele primerjati njeno trdnost s prijaznostjo carice-matere. Le malo gospá je bilo med plemkinjami, ki bi bile imele vsaj malo razumevanja za nesrečno mlado carico, ki se ni znala takoj prilagoditi toliki množici tujih obrazov in sploh popolnoma tuji deželi in ljudstvu. Vtis, ki ga je napravila carica na plemkinje, je bil uničujoč. Žalovanje za rajnim carjem je prisililo mlado ženo, da se je zaprla v svoje sobane. Kakšnega večjega sprejema potem ni bilo vse leto. Carica se je zunanjemu svetu čedalje bolj odtujila.

Carica je pač čutila, da je okrog nje vse hladno, toda v svoji zakonski sreči se posledic ni prav zavedala. S carjem sta se ljubila. V prvem letu zakona sta bila. Všeč jima je bilo, da se dvor ne briga zanju. Carjev Dnevnik je prepoln opisovanja lepih in srečnih uric v dvoje, ko sta skupaj brala in četveroročno igrala na klavir. Car je zelo rad bral. Bral je zgodovinske spise, ruska umetniška dela in pesnike. Pa tudi francoske romane je bral na glas, da bi se mlada carica izpopolnila v francoščini, ki je bila na ruskem dvoru občevalni jezik. Zaradi angleškega naglasa so se na dvoru carici posmehovali. Z velikim naporom se ga je naposled le odvadila.

Toda kmalu so zmotile mlado carico druge skrbi. To pot bolj vesele in zanimive; carica je pričakovala otroka!

»Ti si moj edini, moje vse!« je pripisovala na koncu zaznamkov v Dnevnik svojega soproga. »Še kakšen mesec, potem pa — oh, moj angel, kakšna neskončna sreča! Ono bo najino, prav samo najino! Ali je mogoča še večja sreča?« (10. junija 1895.)

Meseci so hitro potekali. Carski par je prebil poletje v Peterhofu, na jesen pa sta se zakonca vrnila v Carsko selo, kjer je bilo že vse urejeno po njihovem okusu. Mala palača, kjer sta novoporočenca prebila svoje medene tedne, je postala njuno najljubše bivališče, njun pravi, resnični »domek«. Dne 3. novembra 1895 se jima je rodil prvi otrok; bila je deklica!

Dnevnik mladega očeta ne razodeva nikakega razočaranja. Mladi soprog je bil še preveč zaljubljen, da se ne bi veselil svojega prvega očetovstva. Poleg tega pa je bil porod težak in car je bil v velikih skrbeh. Tudi za mlado mater je bilo rojstvo male Olge velika radost. Mlada carica je bila še preotročja, da bi se bila ovedela, kako bi bilo vplivalo rojstvo dečka na njen položaj. Tega se je bila zavedela šele pozneje. Zdaj je občutila edino le čisto materinsko srečo in materinski ponos. Dete je dojila sama. Bila je neskončno srečna.

Zdaj se je vendar pričelo življenje. Leto žalosti je minilo. Kronanje novega carja je bilo določeno za prihodnjo pomlad. Do tja se mora carica seznaniti z visoko rusko družbo. V začetku leta je bil na dvoru velik sprejem diplomatskega zbora. Čez deset dni potem so priredili na dvoru velik ples; kmalu potem je sledil pregled vojske itd. Mladega carja so vse te veselice in sprejemi dolgočasili. Edino le pregled čet ga je veselil. Mladi carici so bili ti sprejemi ne le neprijetni, temveč so ji povzročali muko. Carica ni ljubila sprejemov, niti plesov ni marala, saj je komaj znala plesati. Sploh ni imela tiste okretnosti, ki jo svet občuduje na mladih ženah. Ni mogla prenašati pogledov tolike množice, ki jo je motrila in je presojala vsak njen korak prej zlobno kot dobrohotno. Zaradi silne plahosti je postala v družbi še bolj neokretna in v zadregi. Še bolj neugodno se je počutila v družbi plemiških gospá in gospodičen, ki so prihajale k sprejemu. Bila je v silni zadregi, kadar je bilo treba spregovoriti prijazno besedo z eno ali drugo teh številnih gospá. V takih trenutkih ji je lice pordelo in silna osuplost se je odražala v njenih očeh. Rada bi bila rekla kakšno besedo, nagovorila to ali ono odlično gospo, toda prave besede ni bilo iz njenih ust. Zagledala se je v daljavo, kakor da išče pomoči. Da bi jo vsaj kdo vzpodbujal, ji pomagal iz zadrege! V takih trenutkih je še bolj čutila, da je nespretna, kar je njeno zadrego še povečalo.

Mlada carica bi se bila lahko uveljavila na dveh poljih, na družabnem in na dobrodelnem. Za družabnost ji je manjkalo potrebne okretnosti, na karitativnem področju pa je bila zasidrana že caricamati. Tu bi si bila carica prav lahko osvojila priljubljenost in srca svojih podanikov, saj je bila dobro vzgojena, bila je blaga in požrtvovalna. V njeno nesrečo je bilo to področje že oddano, carica vdova je bila predsednica družbe, ki se je imenovala: »Ravnateljstvo zavodov carice Marije«. To društvo se je brigalo za vzgojo ženske mladine, za varstvo otrok in za pomoč ostarelim.

Drobne novice

Koledar

Torek, 11. velikega travna: Mamert, škof; Fr. Hieronimski, spoznavalec; Gandolf, mučenec.

Sreda, 12. velikega travna: Varstvo sv. Jožefa; Pankracij, mučenec.

Lunina sprememba: 12. velikega travna: prvi krajec ob 10.52. Herschel napoveduje vetrovno in jasno vreme.

Zgodovinski paberki

10. velikega travna:

l. 1594. so Turki sežgali na Vračaru pri Beogradu telesne ostanke srbskega prosvetitelja sv. Save. Po bitki pri Sisku leta 1593. je prišlo namreč do dolge vojne med Avstrijo in Turčijo. Srbi so se odzvali avstrijskemu pozivu in se uprli svojim tlačiteljem, kar je seveda Turke silno razljutilo.

l. 1876. se je rodil na Vrhniki Ivan Cankar. V Ljubljani je študiral realko, učitelj za slovenščino mu je bil Fran Levec. Na Dunaju se je lotil tehnike, a se kmalu posvetil samo književnosti. Prebival je dolga leta na Dunaju, 1907. leta pa se je za stalno preselil v Ljubljano, kjer je 11. decembra 1918. leta umrl. Počiva pri Sv. Križu v skupnem grobu s Kettejem in Murnom. Sprva je bil Ivan Cankar naturalist in dekadent, a se je naturalizmu kmalu odrekel in postal mojster modernega subjektivnega simbolizma. Bil je umetnik razpoloženja in finega lirskega ozračja. Našo leposlovno umetnost je dvignil iz snovnosti v višine čustvenega razpoloženja. V svojih delih kaže dva svetova: stvarni, nizki svet, poln krivice in prevar (»dolina šentflorjanska«) in izsanjani svet lepote, v katerega je veroval (»kraljestvo lepe Videc«). Najvišji njegovi ideali so: mati, domovina, Bog. Ivan Cankar je ustvaril slovenski umetniški slog. Posamezna Cankarjeva dela so prevedena v večino evropskih jezikov.

11. velikega travna:

l. 1713. so začeli zidati v Ljubljani sedanji uršulinski samostan —

l. 1834., je umrl prvi gorizijski nadškof **Balant Jože,** rojen 28. januarja 1763. leta v Novi vasi pri Radovljici. Šolal se je v Ljubljani, študiral teologijo v centralnem semenišču v Gradcu in po ordinaciji 1789. še eno leto na Dunaju. Služboval je kot kaplan v Kresnicah in Vel. Laščah ter kot veroučitelj na glavni šoli v Ljubljani. Leta 1798. je postal profesor moralne in pastoralne teologije na liceju, 1805. leta stolni kanonik in nadzornik ljudskih šol. V tem času je sodeloval pri pregledu Japljevega prevoda biblije. V času francoske okupacije je bil ravnatelj na akdemiji, po odhodu Francozov je zopet poučeval moralko in pastoralko ter vodil licej. Leta 1815. je bil imenovan za gubernijskega svetnika v Triesteju, leto nato se je v isti lastnosti vrnil v Ljubljano, kjer je ostal do leta 1818., ko ga je cesar imenoval za škofa v Goriziji. Škofijsko stolico je zasedel januarja 1819. leta. Kot škof se je posebno posvetil vzgoji duhovniškega naraščaja, dva dni po intronizaciji je otvoril centralno semenišče za Primorje in modroslovno-bogoslovno učilišče. L. 1830. se je izvršila preureditev cerkvene uprave v Avstriji, papež Pij VIII. je z bulo 3. avgusta povzdignil Gorizio v nadškofijo z ljubljanskim, tržaško-koprskim, poreško-puljskim in krškim škofom kot sufragani. Ob tej priliki so odcepili od Gorizie 16 župnij in kuracij ter jih priklopili Ljubljani. Balant se je navzel v Gradcu in na Dunaju jožefinske miselnosti, ki jo je ohranil tudi v kasnejši zreli dobi, to se vidi zlasti iz pastirskega lista 1819. in liturgične knjige za posebne praznike gorizijske škofije leta 1824.

Nov vlak na dolenjski progi

Od ponedeljka, 10. maja naprej se uvaja na progi Metlika—Ljubljana dnevni vlak št. 9214, ki bo odhajal iz Metlike ob 6.22, iz Novega mesta ob 7.53 in bo prihajal v Ljubljano ob 10.05; z istim dnem pa bo ustavljen na isti progi vlak št. 9218, ki odhaja iz Metlike ob 12.44, iz Novega mesta ob 14.13 in prihaja v Ljubljano ob 16.38.

•

— **Posvetitev nameščenk in delavk brezmadežnemu Marijinemu Srcu** bo v nedeljo, 16. maja, ob 5 popoldne v cerkvi pri Uršulinkah. Vljudno vabimo vse **javne in privatne nameščenke ter delavke,** da se te posvetitve udeleže v čim večjem številu.

— **Ravnateljstvo I. ženske realne gimnazije v Ljubljani** (Ambrožev trg 8 — Lichtenthurnov zavod) poziva vse kandidatinje, ki nameravajo na tem zavodu polagati privatne izpite, da se nemudoma zglase v pisarni ravnateljstva.

— **Močni nočni nalivi.** Od sobote naprej do ponedeljka je vladalo ndestalno, močno spremenljivo vreme. Letošnji maj, kakor vse kaže, bo zelo moker in bogat dežja, saj smo zaznamovali v prvih desetih dneh že 7 deževnih dni, ko je padlo do 64.1 mm dežja. Je to pač znatna količina vode, ki je vsa polja in travnike dobro namočila. Lani v tem času je bilo prav toplo, bila sta samo 2 deževna dneva in vsega 20.4 mm dežja. Letošnji maj bo najbrž tako moker, kakor je bil oni leta 1939, ko je v 23 dneh padlo 274.9 milimetrov dežja. V soboto je bila najvišja dnevna temperatura +16.7 stopinj Celzija, v nedeljo pa +17.2 stopinji Celzija. Kakor je že vremenska napoved naznačila, je v nedeljo bilo deloma sončno, brez večjega dežja, ki pa je ponoči spet začel liti. V noči od nedelje na ponedeljek so se vrstili silni nalivi med hudim viharjem. Do ponedeljka zjutraj je padlo do 15.7 mm dežja, ko ga je v nedeljo zjutraj dežomer na univerzi nameril le 3.2 mm za čas od sobote do nedelje. Po planinah je sneg zapadel zelo nizko do višine 700 m. Zato je bilo v ponedeljek zjutraj zelo hladno in je znašal temperaturni minimum le +6.4 stopinje, ko je bil v nedeljo +10.6 stopinje. Barometer, ki je v nedeljo dosegel stanje 753.3 mm, se je v ponedeljek zjutraj dvignil na 758.9 mm. Nočni nalivi so povzročili, da je Ljubljanica z vsemi pritoki močno narasla, a je že dopoldne v ponedeljek začela upadati.

— **Privatisti,** ki žele polagati izpit na trgovski akademiji ali dvorazredni trgovski šoli, morajo predložiti prošnje najkasneje do 15. maja 1943. Informacije dobe pri ravnateljstvih.

— **Upravni odbor Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani** (bivše mariborsko) sklicuje po sklepu odborove seje z dne 6. aprila t. l. svoj prvi redni letni občni zbor na dan 30. maja 1943, ob 9 v dvorani »Sloga« v Pražakovi ulici št. 19 v Ljubljani, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Poročilo upravnega in nadzornega odbora; 3. Določitev višine prispevkov in podpor; 4. Sklepanje o pravočasno predloženih skupinskih predlogih; 5. Sklepanje o nalaganju in uporabi društvene imovine. — Odbor.

— **Risarko in pisateljico otroške slikanice »Sestrici dvojčici«, gospodično** P. N. vljudno prosimo, naj se zglasi čimprej na uredništvu Slovenca. Gre za objavo slikanice. — Uredništvo.

— **Nesreče na deželi.** V Logu pri Brezovici bivajoča delavka, 25 letna Angela Remškarjeva, je na cesti padla in si zlomila desno nogo. — Ludvika Zalarja, 12-letnega pastirčka, je v Tomišlju konj brcnil v trebuh, da je dobil hude notranje poškodbe.

Marijanska akademija uršulinskih šol

Marijanska akademija, ki jo priredi škofijski odbor za posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu pod pokroviteljstvom prevzv. g. škofa dr. Gregorija Rožmana in ki jo izvajajo učenke uršulinskih šol v Ljubljani (gimnazija in učiteljišče), bo v nedeljo, 16. maja ob 11 dopoldne in ob 6 popoldne v Frančiškanski dvorani.

Spored akademije je sledeč:

I. Pozdrav in zadoščenje brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

II. Slike iz Marijinega življenja. 1. Brezmadežna. 2. Dete Marija. 3. Vstop v tempelj. 4. Oznanjenje. 5. Na poti v Hebron. 6. Magnificat. 7. Mati z detetom. 8. Nazaretska idila. 9. Mati s prebodenim srcem. 10. Aleluja. Besedilo je spesnila M. Elizabeta. — Vstopnice za obe akademiji so v predprodaji v trgovini Sfiligoj, Frančiškanska ulica, ter na porti Uršulinskega samostana.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Finančni minister na obisku na Koroškem. Na povabilo gauleiterja dr. Rainerja je 7. maja prispel na Koroško finančni minister nemške države grof Schwerin von Krosigk. Gauleiterjev zastopnik Tihmel je sprejel ministra v Špitalu. Minister je s spremstvom obiskal več krajev na Koroškem. Povsod ga je prebivalstvo sprejelo z veliko prisrčnostjo.

Slovesne proslave desetletnice nemške delovne fronte. Desetletnico nemške delovne fronte so proslavili v vseh tovarniških obratih na Koroškem in seveda tudi na Gorenjskem. Skoraj povsod so v tovarniških obratih poslušali radijske prenose govora, ki ga je imel dr. Ley v neki tovarni orožja v Berlinu. V večjih tovarnah se je na ta dan zbrala v obratih tudi mladina, ki je poslušala radijski prenos govora državnega mladinskega vodje Arthurja Axmanna. V okrožnih mestih pa so bile prirejene skupne jutranje slovesnosti za člane manjših obratov.

Nadzornik narodno-političnih vzgojevališč je pregledal vzgojevališče v Št. Vidu nad Ljubljano. V sredo je prišel s koroškega nadzornik narodnopolitičnih vzgojevališč višji SS vodja Heissmayer. V torek je dospel na Koroško ter je po konferencah v sredo pregledal vzgojevališče v Sparheimu ter tudi vzgojevališče v Št. Vidu nad Ljubljano.

Smrtna kosa. V Naklem je umrl pismonoša Jože Tomazin, ki je pred davnimi leti pustil krojaško obrt in bil že 28 let pismonoša. Na Jesenicah je umrla Antonija Laznik.

S Spodnjega Štajerskega

Šef državne policije Himmler na Štajerskem. V torek dopoldne je prestopil državni vodja SS in šef nemške policije Heinrich Himmler mejo štajerske pokrajine v Spodnjem Dravogradu, kjer sta ga pričakovala gauleiter in državni glavar dr. Überreiter in zvezni vodja štajerske domovinske zveze Steindl. Po vožnji skozi lepo dravsko dolino je Himmler prispel okrog poldneva v Maribor. Pred zgodovinskim gradom so bile postavljene častne čete brambovcev, včlanjenih v štajerski domovinski zvezi, posebna mariborska standarta in enote nemške mladine. Potem ko je Himmler obšel postrojene enote, mu je gauleiter predstavil voditelje štajerske domovinske zveze, šefe uprave in poveljnike brambovcev. Po kratkem postanku v Mariboru je državni vodja SS nadaljeval pot proti jugu v spremstvu gauleiterja. Namenil se je obiskati naselitveno območje v brežiškem okrožju. Popoldne je prispel k Sv. Petru pod Sv. gorami, do koder sega naselitveni pas A. Tu so ga slovesno sprejeli okrožni vodja štajerske domovinske zveze, deželni svetnik in šef naselitvenega urada kakor tudi zastopniki naseljenih skupin. Kočevska mladina je nastopila z ljudskimi pesmimi in dve mladi Kočevarki sta gostu izročili lesen izrezljan svečnik iz 18. stoletja, krasen izdelek stare kočevarske domače obrti. Državni vodja SS se je dalj časa pomudil v razgovoru z naseljenci. Odtod se je odpeljal v Brežice, kjer so mu pri sprejemu izročili za spomin lepo sliko Brežic, delo slikarja Petka. Iz Brežic je odpotoval državni vodja SS na obisk v zagrebško prestolnico. Ko je potoval nazaj iz Zagreba, se je državni vodja SS ustavil še v Gradcu.

Odlikovana Spodnještajerca. Sin malega kmeta iz Topole pri Rogaški Slatini Alojzij Smeh je bil na bojišču odlikovan z železnim križcem II. stopnje in s srebrno značko za ranjence. — Prav tako je dobil na vzhodnem bojišču železni križec II. stopnje strelec Rudolf Sturm iz mariborske okolice.

Smrtna nesreča. 55 letni žel. delavec se je peljal s kolesom iz Koznincev proti Podlehniku pri Ptuju. Na nerodnem mestu je tako nesrečno padel, da je obležal mrtev. Sterbal je bil doma iz Vrstja v ptujskem okrožju.

Hude nesreče. Rudar Alojzij Lapornik iz Št. Lenarta pri Laškem se je peljal po cesti v Celje, odletel s kolesa in ležal nezavesten več ur v cestnem jarku. Z motornim kolesom se je ponesrečil čevljar Karel iz Št. Jurija ob j. ž. Našli so ga nezavestnega. Ima pretresene možgane in druge poškodbe.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 80 letni bivši splavar Franc Ornik iz Zg. Dupleka, 76 letna Ana Globočnik roj. Graf, sedlar Anton Fuks. V Celju je umrla hišna posestnica Marija Tomažič roj. Brmež, dalje Frančiška Germadnik roj. Pozajt, Julij Kogej ij Rimskih toplic, Jožefa Svišaj roj. Cotl iz Trnovelj pri Škofji vasi, Ivan Zupan iz Podvina pri Planini pri Sevnici, Rozalija Konec iz Vojnika, Helena Mrzlikar iz Loke pri Mozirju, Ladislav Potezin iz Rifnika pri Sv. Juriju ob j. ž., Ivan Arbeiter iz Pristave pri Slivnici pri Celju, Ervin Rojnik, Jurij Turk, Jurij Drečko, vsi iz celjske okolice. V Št. Juriju ob j. ž. je umrl 61 letni Mihael Zdolšek iz Dobja in 59 letna Marija Podgoršek iz Pletovarij, v Prerečicah pri Dobrni Jožefina Ruprehl, v Zagradu pri Celju sta umrli 47 letna Veronika Robnik in 68 letna Jožefina Habik, v Vurmatu pri Selnici ob Dravi 87 letni Ivan Donik, 55 letni železniški delavec Franc Šterbal iz Brstja pri Ptuju.

Iz Hrvaške

Imenovanje državnega podtajnika v novem hrvaškem ministrstvu. Poročali smo že, da je Poglavnik NDH ustanovil novo hrvaško ministrstvo za obnovo od odmetnikov prizadetih krajev. Istočasno z ustanovitvijo tega ministrstva je bil imenovan veliki župan v hrvaškem notranjem ministrstvu dr. Ante Nikolić za državnega podtajnika v novem ministrstvu.

Zakonska odredba o organizaciji orožništva. Hrvaška vlada je izdala zakonsko odredbo, s katero je spremenila in spopolnila dosedanje zakonske predpise o orožništvu. Po novi uredbi je orožništvo v NDH podrejeno vojnemu ministrstvu ter z njim razpolaga notranje ministrstvo samo radi pravilnega izvrševanja varnostne službe.

Kaznovan komunističen zločin. V Zagrebu uradno sporočajo, da so komunisti v Samoboru ubili dva meščana. Ker oblasti v zakonskem roku niso mogle izslediti pravih zločincev, so dale ustreliti dvajset uradno ugotovljenih komunističnih voditeljev.

Novo darilo jeruzalemskega velikega muftija. Poročali smo že, da se je pred kratkim mudil jeruzalemski veliki muftija tudi v Sarajevu, kjer je stopil v stik z vsemi tamošnjimi muslimanskimi prvaki in voditelji. Pri tej priliki je podaril muslimanskemu dobrodelnemu društvu »Merhamet« 500.000 kun kot svoj prispevek za najsiromašnejše in najbolj potrebne muslimanske družine.

Na zagrebškem vseučilišču je promoviral za doktorja vsega zdravilstva Slobodan Grobelnik.

Smrt hrvaškega znanstvenika. V Zagrebu je te dni umrl v visoki starosti znani hrvaški znanstvenik profesor Gjuro Szabo.

Najboljši sodobni bolgarski pisatelj pripovednik in pesnik Dobrudže, je
Jordan Jovkov († 1938)
Njegovo krasno in največje delo
r o m a n
Domačija na meji
(Prevedel Ž. Žun)
je pred kratkim izšel v vzbirki „Naša knjiga“ v elegantni opremi arch. V. Gajška
Za nenaročnike stane knjiga Lir 55·—
Založba „Naša knjiga“
Ljudska knjigarna v Ljubljani
Pred škofijo 5
Miklošičeva cesta 5

Cepljenje zoper koze

Za otroke iz mestnega središča bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper koze v ponedeljek, 10. maja, ob 16, v mestnem fizikatu v Mestnem domu, prav tako pa isti dan ob 17 tudi v mestnem zavetišču za onemogle v Japljevi ulici št. 2. K pregledu naj pa starši prineso v Mestnem domu cepljene otroke spet v Mestni dom 17. maja ob 16 in prav tko pa 17. maja ob 17 tudi v mestno zavetišče v Japljevi ulici št. 2. K cepljenju je treba prinesti vse v letu 1942. rojene otroke, ki doslej sploh še niso bili cepljeni, enako pa tudi vse letošnje leto rojene otroke, ki so stari najmanj 3 mesece.

Za otroke iz južnega dela mesta in z Viča ter Gline bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper koze v torek, 11. maja, ob 17, v ljudski šoli na Grabnu, Zoisova cesta, in isti dan ob 17 tudi v ljudski šoli na Viču. — K pregledu naj starši otroke prineso v ljudsko šolo na Zoisovi cesti 18, maja ob 17 in isti dan ob 17 tudi v ljudsko šolo na Vič. K cepljenju morajo starši prinesti vse otroke, ki še sploh niso bili cepljeni, in tudi one, pri katerih cepljenje doslej ni bilo uspešno, ne oziraje se na to, ali so starši dobili vabilo k cepljenju ali ne. O opravljenem cepljenju in pregledu dobe starši pismeno potrdilo, ki naj ga dobro shranijo, saj bo to potrdilo treba pokazati pri vpisu otroka v šolo. Vse drugo o cepljenju je na razglasih, ki so nalepljeni na vseh oglasnih deskah, na cerkvenih vratih in drugih prostorih.

Prodaja blokiranega blaga

Opaža se, da je v izložbah raznih trgovin razstavljenih z označbo cene mnogo produktov, kakor n. pr. likerji, parfemi, stekleni izdelki, keramika, usnjeni izdelki itd., katerih prodaja je sedaj blokirana. Razstavljanje takih predmetov, katerim so pristavljeni listki z označbo cene, daje videz, ki ne odgovarja dejanskemu stanju in zapeljuje v zmote, vabeč na eni strani konzumente, ki ne poznajo dobro predpisov, k nakupu in zapeljujoč na drugi strani trgovce k prodaji.

Da se to prepreči, se odreja, da je treba k kakršnemu koli blagu, katerega prodaja občinstvu je prepovedana, ki je razstavljeno zunaj ali znotraj trgovine, pristaviti poleg cene tudi listek z označbo »pod zaporo — ni v prodaji«.

Pokrajinski svet korporacij.

Iz Srbije

Proslava 1. maja v Beogradu. Nemški zunanjepolitični urad v Beogradu je priredil dne 1. maja v svojih prostorih veliko slavnost, na katero so bili povabljeni nemški državljani in člani nemške narodnostne skupine v Beogradu.

Nedić govori srbskemu delavstvu. Kot vodja srbske delovne skupnosti je imel srbski ministrski predsednik Nedić za letošnji prvi maj govor, ki je bil namenjen delavstvu in vsem nameščenskim slojem. V govoru je poudarjal, da pomeni praznovanje 1. maja praznovanje dneva ustvarjajoče in delovne Evrope. Omenjal je tudi, da ta praznik pričakuje srbska javnost v znamenju socialne obnove in prerojenosti in v obnovi srbske narodne skupnosti. V nadaljnjih izvajanjih je govoril o škodi, ki so jo utrpeli srbski delovni sloji v zadnjih 25 letih zaradi strankarskih in razrednih bojev in zaradi uničenja številnih kulturnih vrednot. S skupnim delom vseh delovnih sil in slojev se bo po Nedićevi napovedi ustvaril temelj za socialno pravičnost in za človeka vredno in dostojno življenje. Svoj govor je zaključil z ugotovitvijo, da je danes Srbom odprta samo ena pot in to je pot dela, ker se sedaj moč naroda meri samo po njegovi delovni sposobnosti.

Smrt našega rojaka. V beograjski bolnišnici je po daljšem bolehanju umrl Lužar Andrej, doma z Mengša. Pokojni zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka, s katerimi je zadnji dve leti živel v Smederevski Palanki. Naj mu sveti večna luč. Družini skreno sožalje!

Drobna ljubljanska kronika

Zaprte **duhovne vaje za dekleta** bodo v Lichtenturnu od 14.—18. maja. Prijavite se takoj na »Predstojništvo Lichtenturnovega zavoda«, Ambrožev trg 8, kjer dobite vsa ostala pojasnila.

Spored XIV. simfoničnega koncerta letošnje sezone, ki bo v ponedeljek, 17. t. m., točno ob 7 zvečer v veliki unionski dvorani, bo naslednji: 1. Mancinelli: Beg zaljubljencev iz Chioggie, iz suite »Beneški prizori«, 2. Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester v c-molu; solistka znamenita pianistka Rossana Orlandini-Bottai, 3. Čajkovski: Patetična simfonija v h-molu. XIV. simfonični koncert bo izvajal simfonični orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanca. Predprodaja bo začela jutri zjutraj v knjigarni Glasbene Matice.

Vodstvo po Vavpotičevi razstavi. Kljub splošni želji, da bi bila Vavpotičeva razstava podaljšana, Narodna galerija prireditve podaljšati ne more, ker je paviljon oddan drugim razstavljalcem. Da pa zadostimo vprašanjem po vodstvih sporočamo, da bosta še dve vodstvi, in sicer v torek in v sredo ob 5 popoldne; v sredo bo razstava zaključena.

Edo Deržaj nas je to pot dvakrat iznenadil: v Obersnelovi galeriji je priredil razstavo svojih najnovejših akvarelov in oljnatih podob, s svojo knjigo pa, ki je pravkar izšla v založbi »Viharnik«, nam je poleg drugega dal še 140 lepih linorezov. Deržajeva razstava v galeriji na cesti Arielle Rea 3 (bivši Gosposvetski cesti) je odprta vsak dan nepretrgoma od 9—18.30.

Koncert tenorista Tiborja Egressyja in sopranistinje Ade Auersperg bo v sredo, 12. maja, zvečer v frančiškanski dvorani. Na sporedu so dela Bolta, Puccinija, Wagnerja, Bizeta, Verdija, Donizettija, Cilea; na klavirju bo oba pevca spremljala prof. Marta Bizjak.

Ravnateljstvo šole Glasbene Matice pripravlja tri javne produkcije svojih gojencev, in sicer bo prva v petek, 14. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani. Ta produkcija bo v proslavo materinskega dne. Naslednja produkcija bo v nedeljo, 16. t. m., ob 9.45 v veliki filharmonični dvorani. Spored te produkcije bo po večini prevzel Jerajev šolski orkester in tokrat v sestavi salonskega orkestra. Eno točko sporeda pa bo odigrala absolventka šole Glasbene Matice ga. Bonzak Majda. Tretja produkcija bo potem v sredo, 19. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani. Ker so te produkcije sklepne za letošnje šolsko leto, še prav posebno opozarjamo starše in prijatelje mladine na to. Podroben spored bo na razpolago od torka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Lepo uspeli občni zbor uradniške zadruge. V soboto ob pol 7 zvečer je bil v Ljubljani XXI. redni občni zbor »Nabavljalne zadruge državnih in javnih uslužbencev«, ki se ga je udeležilo primerno število članstva, poleg tega pa tudi zastopnik Zavoda za zadružništvo in Gospodarske zveze. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik dr. Žigon, ki je podal tudi poročilo upravnega odbora. Glavne podatke o uspešnem delu te zadruge smo priobčili že v petkovi številki. Poročilo nadzornega odbora je podal predsednik dr. Mihelak. Prečitano je bilo tudi obsežno in za zadrugo ugodno revizijsko poročilo. Zborovalci so nato izrekli odboru soglasno zaupnico. Po turnusu so nekateri odborniki letos izpadli ter so bili na novo izvoljeni naslednji: **V upravni odbor:** Slamič Vinko, rač. insp. p. t. direkcije; Megla Alojzij, glavni arhivar fin. dir. v p.; **namestniki:** Gračnar Ivan, svetnik Vis. kom., Zima Ignac, arh. uradnik v p., Bernik Anton, rač. insp. v p.; **nadzorni odbor:** Markič Viktor, rač. insp., Šega Josip, davč. slu.; **namestniki: Kobav Valentin,** glav. arhivar fin. dir., Barbič Andrej, adm. voj. uradn. v p. Po volitvah se ni nihče oglasil k besedi ter je predsednik nato zaključil lepo uspeli občni zbor, ki je potekel popolnoma soglasno in pokazal veliko razumevanje drž. uradništva za zadružne ideje.

Risarko in pisateljico otroške slikanice »Sestrici dvojčici«, gospodično P. N., vljudno prosimo, naj se zglasi čimprej v uredništvu »Slovenca«. Gre za objavo slikanice. — Uredništvo »Slovenca«.

Dijaki-inje 3. in 4. razreda gimnazije ter 4. razreda meščanske šole prijavite se za posebne instrukcije v predmetih za malo maturo. Ločeni oddelki po šolah in razredih! Učni honorar nizek. Poučujejo profesor strokovnjaki. Pouk pričenja ta teden. Informacije in prijave dnevno od 9—12, popoldne od 4—6: **Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Mussolinijev (Kongresni) trg 2-II. Središče mesta!**

Glavnata solata na trgu. Marijive Trnovčanke in tudi Krakovčanke so že zadnje dneve preteklega tedna, zlasti v soboto, prepeljale prve glavnate solate na Vodnikov trg. »Kraljica majnika«, tako se imenuje mehka glavnata solata, je bila pri gospodinjah kaj zaželena, a tudi takoj pokupljena. V ponedeljek je bil trg že primerno založen s to solato. Bilo je je več jerbasov. Trnovčanke so jo prodajale po 8 lir kg, kakor berivko, za katero je določena uradna maksimalna cena do gornjega zneska.

V Ljubljani so umrli od 30. aprila do 6. maja: Uhan Martin, 69 let, posestnik, Rodne; Gomol Franc, 67 let, žel. uslužbenec v p., Sv. Florijana ulica 10; Bubnik Jože, 70 let, kamnoseški pomočnik, Na Trati 2; Šiško Ana, 21 let, novinka usmiljenih sester sv. V. P., Slomškova ulica 20; Opalk Neža, 73 let, bajtarica, Vidovdanska 9; Koncilija Neža, 79 let, zasebnica, Japljeva 2; Gobec Marija roj. Levec, 74 let, žena lesnega prejemalca, Jarška 25; Meden Ivana roj. Prevec, 65 let, vdova drž. uslužbenca, Ravnikarjeva 11; Kopina Marija, 73 let, bivša kuharica, Japljeva 2; Wisjak Srečko, 80 let, žel. sprevodnik v p., Prediamska 9; Modic Terezija roj. Centa, 63 let, zasebnica, Ciglarjeva 9.

Ponesrečenci v Ljubljani. Mali delavčev sin, 12 letni Tomaž Triber, je bil pripeljan na dermatološki oddelek po vsem životu hudo opečen. Dečku se je vnela obleka in bi bil kmalu postal goreča baklja, da mu niso z njega strgali obleke. — Gizela Dermotova, 40 letna zasebnica, je padla in si poškodovala desno nogo. — Neža Sornova, 63 letna železničarjeva žena, si je pri padcu zlomila desno nogo.

Gledališče

Opera:

Torek, 11. maja: Zaprto.

Sreda, 12. maja, ob 18: **»Madame Butterfly«.** Red Sreda.

Četrtek, 13. maja, ob 18: **»Prodana nevesta«.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Petek, 14. maja, ob 18: **»Evgenij Onjegin«.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Opera pripravlja Sattnerjev »Assumptio«, ki ga bo dirigiral Anton Neffat in čigar zborovodja bo Rado Simoniti. Kot solisti bodo sodelovali: Heybalova, Lipušček, Dolničar in Lupša.

Drama:

Torek, 11. maja: Zaprto.

Sreda, 12. maja, ob 17: **»V času obiskanja«.** Zaključena predstava za šolsko mladino.

Četrtek, 13. maja, ob 17: **»V času obiskanja«.** Zaključena predstava za šolsko mladino.

Petek, 14. maja, ob 15: **»V času obiskanja«.** Zaključena predstava za šolsko mladino.

Premiera D'Annunzijeve dramske pesnitve »Jorijeva hči« je iz tehničnih razlogov odpovedana. Datum premiere bo objavljen kasneje.

Naznanila

RADIO. Torek, 11. maja: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Italijanska glasba v narečju — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.12 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, lahka glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Moderne pesmi vodi dirigent Zeme — 14.45 Simfonična glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v slovenščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošče — 17.45 Pisana glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje sopranistka Valerija Heybal, operna glasba — 20.40 Orkester »Armonija« vodi dirigent Segurini — 21.10 Koncert za 300 letnico smrti Claudija Monteverdija — 22.10 Zanimivosti v slovenščini — 22.20 Koncert Adamičevega orkestra — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Poizvedovanja

Očala je nekdo pozabil v soboto na živilskem trgu. Dobe se v upravi »Slovenca«.

Zgubila sem tri ključe na obročku od kolodvora (pri sprejemu paketov) do oddaje dotičnih v Kotnikovi ulici. Prosim najditelja, da jih odda pri upravi »Slovenca«.

Kulturni obzornik

Skladatelj, kritik, poslušalec: trije svetovi v glasbi

Skušnja uči, da je v svetu umetnosti težje kot kjer koli najti večje število ljudi, ki bi na umetnostne stvaritve gledali z istimi očmi. Nešteta so pota, ki vodijo bralca, gledalca, poslušalca k razumevanju umetnine, nešteta tudi ona, ki ga od nje odvračajo. Lažje je z otipljivimi dokazi prepričati človeka o vrednosti materialne dobrine; težje ga je povesti k razumevanju umetniških stvaritev, ki so čutom več ali manj odmaknjene; najtežje ga je prepričati o umetniški vrednosti dela, če si je o njem ustvaril že nasprotno sodbo in se mu bliža z nezaupanjem in s predsodki v srcu. Izobrazba, šolska in umetnostna, življenjska doba, narodnost, svetovni nazor, struje, ki skušajo zajeti človeka v svojo smer: vse to vpliva poleg drugih, včasih tudi manjvrednih činiteljev na človeka, da zavzame nasproti umetnostni stvaritvi tako ali drugačno stališče.

V glasbi so **skladatelj, kritik** in **poslušalec** tisti trije činitelji, ki pogosto trčijo skupaj z zelo nasprotujočimi si pogledi na glasbene stvaritve. Ni naš namen, pisati obsežne strokovne razprave in analizirati vsakega od njih; to bi spadalo v področje strokovne revije. Vendar pa ne bo brez koristi, če za trenutek prekinemo poplavo glasbenih ocen, ki v našem času bolj kot kdaj poprej polnijo predale dnevnega časopisja, in v boljše razumevanje teh poročil prav v istem časopisju razjasnimo nekatere moteče pojave, ki jih v teh poročilih zasledimo. Vse seveda v kar se da skrčeni obliki.

Skladatelj

Skladatelj pozna pri svojem delu eno samo pot. Ne ozira se ne na kritiko ne na poslušalca, ampak poje tako kot je uglašen. Med mnogimi činitelji, ki so ga privedli do take in ne drugačne uglasitve, je tudi skladateljeva narodnost, ki jo je razmeroma lahko razpoznati. Ta pojem bi pa lahko še zožili. Kot pozna jezikoslovec v istem narodu razna narečja, tako loči glasbenik, recimo folklorist, razna takozvana glasbena okrožja s čisto samosvojimi posebnostmi. Brez dvoma tudi značilnosti teh okrožij v ožjem smislu vplivajo na skladatelja, da tudi v umetni glasbi poje po svoje. Teh okrožij v našem narodu ne bom našteval; imeli smo jih priliko spoznati ob nedavnih koncertih Akademskega pevskega zbora. Naj omenim danes samo eno najznačilnejših, ki nam je tudi najlaže dosegljivo, to je belokranjsko glasbeno okrožje. Kakšni činitelji vplivajo na duševni ustroj skladatelja, ki bi izšel recimo iz tega okrožja? Pokojni dr. Stanko Vurnik nam je v svoji »Študiji o glasbeni folklori na Belokranjskem« (Etnolog 1931, str. 165—186) podal kot prvi lepo število znanstvenih izsledkov, ki bi nam v tem primeru služili za presojo. Ne navajamo jih izčrpno, niti ne v strogem logičnem zaporedju, ampak samo v toliko, v kolikor nam morejo v naš namen služiti. Takole pravi dr. Vurnik:

»Zapadnjaški Slovenec je močno naturalistično in čutno usmerjen, vzhodni (sem šteje Prekmurce, vzhodne Štajerce in Belokranjce) pa je bolj abstraktno misleč in nagiba k idealizmu. Vzhodnjak, recimo tu specielno Belokranjec, oblikuje svoj tločrt strogo simetrično abstraktno, ljubi idealno, četverokotno formo dvora, ne kaže nobenega čutnega ornamenta, nego poudarja povsod le »dušo«, to je statiko in tektoniko. Plastika njegova ne ljubi slikovitih efektov nego je nekam arhaično statuarična in geometrično negibna, slikarstvo mu je skoraj le ornamentika in ta je čisto abstraktna in geometrična. Princip vzhodnjeslovenske ornamentike je nizanje geometričnih vzorcev v neskončnem ritmičnem redu, tipika v formi in barvi, redukcija izraznih sredstev na minimum, kar vse kaže na protinaturalistično njegovo fantazijo in način mišljenja ... Naposled je ista razlika med vzhodnjaškim in zapadnjaškim Slovencem tudi v glasbi in njenem stilu. Zdi se, da je zapadnjaški Slovenec obstal v čutnosti in materializmu XIX. stoletja. Nasprotno izgleda, da je vzhodnjak na nekih poljih še daleč v srednjem veku s svojo »primitivno«, bi rekli pravilneje, abstraktno idealistično fazo svojega razvoja. Abstraktni stil je globoko ukoreninjen v psihi evropskega vzhodnjaka, kakor mu pripada do neke meje tudi že naš Belokranjec. Pri njegovih napevih mu ne gre v prvi vrsti za čutni, harmonični učinek, kakor gre alpskemu človeku. Posluži se kar najmanj mogoče melodičnih motivov. Posledica vsega je, da čujemo skoraj vedno en in isti motiv. Temu pojavu, ki je v Beli Krajini v navadi, pravijo »orientalska monotonija« (kar pa ni isto kot »dolgoveznost«; op. podpis.) ali litanijski tip. Ljudski pesnik z vzhoda stremi po nekakšni geometriji koncepta in zna čustveno stopnjevanje razdeliti v niz paralelnih, na zunaj kar se da enakih domislekov, ki se za zapadnjaške oči nekam monotono, v stalnih paralelizmih ponavljajo. Vse to ni nobena »primitivnost«, nego zavedna abstrakcija v smeri idealističnega umetniškega prepričanja, ki mu nikakor ne gre za čutne efekte... Velik del teh pesmi ima svoj estetski smisel le v ritmiki. In ta ritmika, moremo koj reči, rabi kar se da malo ritmičnih shem in modelov... V absolutni večini izgleda, da je na Belokranjskem v rabi dvodelni $^2/_4$ takt, $^3/_4$ takt, ki velja sicer za nekaj specifično alpskega in se tudi v Beli Krajini občuti kot nekak import iz Dolenjske in Gorenjske, je zastopan komaj z 10% ... Kako silno »monotoni« (ne »dolgovezni«; op. podpis.), abstraktni, »geometrični« izgledajo proti koroškim belokranjski ritmi... Posebnost nekaterih belokranjskih pesmi je njihov način dvoglasja, ki kaže neke starinske lastnosti. Tudi kanonične forme so v primitivnem bile na Belokranjskem še doma (na Vinici, Hrastu, Preloki, Lipi, v Adlešičih vam tudi še danes 20 letna dekleta zapojejo tak kánon, da boste strmeli; op. podpis.). Abstraktna forma kánona je abstraktno usmerjenemu vzhodnjaškemu duhu itak primerna. Belokranjska etnografska kultura je po duhu abstraktna in k idealizmu nagnjena, v njej nahajamo še zaplodke srednjega veka kar ne pomeni samo kulturne stopnje, nego nemara tudi avtohtono vzhodnjeevropsko duševno konstelacijo.«

Tako dr. Vurnik v svoji razpravi. Ni dvoma, da bi na skladatelja, ki bi izšel iz tega okrožja in bil s svojo zemljo kolikor toliko zrasel, vsi ti elementi pri njegovem delu vsaj podzavestno vplivali in ga tako ločili od skladatelja, ki bi mu zopet kako drugo okrožje vtisnilo svoj pečat. Pustimo ob strani vsa izvajanja, ki bi jih v zvezi z Vurnikovim člankom lahko obširno aplicirali tudi na modernega skladatelja, izhajajočega iz tega okrožja. Opomnimo samo toliko, da smo nedavno veliko tega izrazoslovja skoraj dobesedno brali v nekih glasbenih ocenah, le žal, da bolj v negativnem kot v pozitivnem smislu. Tudi tukaj se je zgodilo, da bi nekateri po zgledu svetopisemskega preroka Balaama radi izrekli prekletstvo, pa proti svoji volji izrekajo blagoslov.

Preskočimo iz teh izvajanj kar h konkretnemu primeru. Pred kratkim smo slišali izvajati Tomčevo kantato **»Križev pot«**. Kako si je skladatelj, ki izhaja iz belokranjskega okrožja, zamislil na primer v kritiki najbolj osporavano XII. postajo (Kristus umrje na križu)? Čisto idealistično, nadčutno. Ne zanimajo ga naravni pojavi, ki so se ob Kristusovi smrti godili, saj ne nagiba prvenstveno v naturalizem. Svojo glasbo gradi ne sicer točno v smislu teksta, nikakor pa tudi ne mimo teksta (»za nas na križu dobri Bog umira«). Po uvodnem kriku ranjene duše, ki ga pa ne pojmuje naturalistično, preide k svojemu glasbenemu delu. Motiv, ki ga za svoj namen uporabi, nikakor ni »igračkastega, skoraj šaljivega značaja«. Prej bi ga imenovali motiv začudenja uboge duše, priče Gospodove smrti, ki ne more doumeti, da je isti Kristus, ki so ga pred nekaj dnevi s hozana klici pozdravljali kot kralja, zdaj po svetopisemskih besedah »izničen«. Skladatelj ne opisuje, ampak gradi; svoj pogled upre na konec teksta: vsa Kristusova »izničenost« je le trenutna, prehodna, navidezna. On je in ostane kljub vsemu »naša živa vera«. Prvotni motiv stopa vedno bolj v ozadje, iz njega se izvije lapidarni »motiv vere«, če bi ga hoteli tako imenovati, ki dobiva vedno bolj konkretno obliko: iz zastrtega mola preide v svetel, bleščeč dur; zbor, podprt s trobili, ga v teku razvoja v enoglasju prinaša tako, da zmagoslavno dominira nad prvotnim motivom, ki ga ostali orkester dosledno prav do konca izpeljuje. Tako si je zamislil to sliko skladatelj, tako jo je razumel tudi dirigent, ki je to točko v smislu skladateljevih intencij še prav posebej izvrstno interpretiral: vsaki od treh tem je dal čisto svojsko lice, oblikovno je točko do nazornosti jasno izgradil, varoval se je v izrazu vsakega naturalizma, ohranil je kljub različnosti tem neko, rekli bi velikotedensko nastrojenje, ki zveni kot osnovna barva iz celotnega dela; ravno to nastrojenje, ki so ga pa nestrokovnjaki bolj opazili kot strokovnjaki, pa tudi jasno izdelana čeprav skoraj neopažena oblika kantate veže tako raznoliko v sliki, besedi in glasbi zasnovane točke v trdno enoto.

Kritik

Če ima skladatelj pred seboj samo eno pot, ima **kritik** dve: lahko se postavi na stališče skladatelja in pod njegovimi vidiki motri njegovo delo; to bi bila najbolj zadnesljiva pot. Marsikaj nerazumljivega postane razumljivo, marsikaj nejasnega jasno, iz pomankljivosti nastanejo posebnosti ali celo prednosti. Možno pa je, da zavzame kritik, ne oziraje se na skladatelja, svoje lastno stališče; tako mnogokrat, ne rečem vedno, vrednote prevrne. Omejimo se na čim krajša izvajanja in vzemimo zopet za primer že omenjeno XII. postajo Tomčevega »Križevega pota«. Iz večine ocen razberemo, da bi bilo bolj ustreženo, če bi se skladatelj (čeprav mimo besedila!) postavil namesto na idealistično na naturalistično stališče. V sv. pismu namreč beremo, da se je ob Kristusovi smrti zagrinjalo v templju pretrgalo na dvoje (skladatelj bi to glasbeno tako izrazil, da bi v orkestru zgrmela vrsta kromatičnih akordičnih tvorb od najvišjih leg proti najnižjim); zemlja se je stresla, skale so se razpočile (skladatelj bi poleg trobil — primerjaj Jeriho! — temeljito izrabil tolkla); grobovi so se odprli in mnogo mrtvih je vstalo (če bi bil skladatelj dosti spreten, bi že kako našel izrazna sredstva, da bi se poslušalcu ježili lasje na glavi in bi mu ledenela kri v žilah). Vendar pa so šla, kot rečeno, skladateljeva prizadevanja ravno v nasprotni smeri; tukaj se križata dva svetova; kritiku, ki bi želel od skladatelja glasbo po svojem pojmovanju, bi ta kvečjemu mogel odgovoriti prosto po sv. Hieronimu: Prizanesi mi, Gospod, ker sem Belokranjec! Resnici na ljubo pa moramo reči, da bi drug skladatelj z naturalističnimi sredstvi pri čutno usmerjenem poslušalcu dosegel neprimerno večji učinek, kot ga doseza Tome s svojo v nadčutnost usmerjeno glasbo.

Kot na skladatelja tako vplivajo tudi na kritika razni činitelji, ki usmerjajo njegovo gledanje na umetnino (mislim seveda samo na pozitivne činitelje; manjvredne po lastni skušnji izključujem). Zato skušenega poslušalca ne spravi iz ravnotežja ako bere o istem delu in njega izvedbi čisto nasprotujoče si sodbe. Ne da bi hotel izzivati polemiko ali ustvarjati napeto ozračje, navedem samo nekaj značilnih primerov iz ocen že omenjenega »Križevega pota«. Sodba o zboru se na primer glasi: »Skladba je našla v zboru Glasbene Matice idealnega intrepreta« — »temeljita, vestna priprava mu je prinesla na koncertu močan uspeh« — »zbor sam je bil solidno naštudiran« — »petje Matičnega zbora ni ugodilo estetskim zahtevam« — »zbor Glasbene Matice ni še nikoli slabše pel.« O dirigentu pravijo ocene: »Mirko Polič je z močnim vodstvom v zgledni enotnosti držal v svoji roki orkestralno in zborovsko maso« — »ob snočnji krstni izvedbi smo lahko na novo razbrali odlike preizkušenega dirigenta Poliča, ki se je izkazal kot spreten, zanesljiv interpret te religiozne kantatne stvaritve« — »zavzel se je za skladbo kakor že za toliko drugih domačih del, katere je z dolgoletnim izkustvom in z dobro umetniško intuicijo izvajal« — »glasovni material Glasbene Matice ni bil pravilno oblikovan« — »dirigenta bi upravičeno vprašali, kaj smatra sploh še za petje« — »Ločimo že enkrat umetnost od diletantstva!« Take nasprotujoče si sodbe bi lahko navedli tudi v glasbeni strani kantate, o njeni oblikovni zgradnji, sploh o vsem, kar je predmet ocene. Tako na primer trdi ena od ocen, da so Tomčeve harmonije »prisiljene in tuje našim ušesom«, druga pa pravi, da je »tovrstno glasbo podal gorko in občuteno«. Celo isti ocenjevatelj trdi, da je kantata »formalno dovršeno grajena«, nekaj dni nato pa, da je »zunanje ogradje kantate vse preveč razbito«.

Poslušalec

Po vsem, kar smo omenili, taka nasprotja poučenega bralca ne začudijo (dokler so seveda nižji motivi izključeni), lahko pa napravijo vseeno zmedo v pravilnem pojmovanju glasbene stvaritve. Tu stopi na pozorišče **poslušalec**, ki so mu na izbiro dane kar tri poti, pa ga bomo kljub temu kar se da na kratko obravnavali. Poslušalec je suveren gospod; lahko se da prepričati skladatelju, lahko verjame kritiku, še najbolje je pa, če hodi svojo pot. Od denarja, ki ga je izdal za vstopnico, hoče nekaj imeti, zato se ne zmeni za hvalo na tej ne za grajo na oni strani. On je tudi tisti, ki končno odločuje, ali bo ssimfonija, opera in podobno živela ali bo zapadla pozabljenju. Če glasbena stvaritev poslušalca ne prime, bo kljub mnogim odlikam obležala v arhivu; če ga ogreje, bo kljub morebitnim pomankljivostim živela. Gotovo pa je, da poslušalci hitreje dojemajo stvaritve, ki so čutom bližje kot one, ki so jim odmaknjene. V splošnem bo držalo, da hitreje prodre dobra opera kot dobra simfonija ali celo dobra religiozna stvaritev. Naj nihče ne smatra za profanacijo, če v naša razmišljanja pritegnemo Beethovna: njegova opera »Fidelio« se je po začetnem popolnem neuspehu pri občinstvu in pri kritiki uveljavila prej kot v desetih letih. »Missa solemnis«, končana l. 1823, ni imela uspeha do l. 1844, ko se je začela počasi, od l. 1860 pa hitreje uveljavljati. — Da preskočimo od velikega k malemu: značilno za visok nivo ljubljanskega koncertnega občinstva, pa tudi za delo in njega izvedbo je dejstvo, da je, kot skoraj soglasno poudarjajo strokovna in reportažna poročila, občinstvo z očitno slovesno, tiho zbranostjo poslušalo in s toplim odobravanjem sprejelo Tomčev »Križev pot«, ki se je s svojo vsebino in z močnimi religioznimi poudarki skladno prilegal razpoloženju velikega tedna. Le eno poročilo poudarja, da Tome kljub izredno bogati tehnični snovi ni znal dati delu duše in zato ni ogrel poslušalcev.

Rezultat teh izvajanj naj bi bil za poslušalca: poslušaj z lastnimi ušesi; za kritika: hvali po pravici, ne grajaj po krivici; za skladatelja: poj brez ozira na prvega in drugega, kakor ti je Bog grlo ustvaril!

Matija Tome.

Protokol o preiskavi množestvenega umora v Katinu

Berlin, 5. maja. Zastopnikom inozemskega tiska so prebrali protokol, ki ga je zaradi preiskave množestvenih grobov poljskih častnikov v gozdu pri Katinu pri Smolensku sestavila komisija zastopnikov sodne medicine in kriminalistike evropskih univerz in drugih veljavnih medicinskih univerzitetnih profesorjev. Komisija je bila sestavljena iz strokovnjakov tehle dežel: Belgije, Bolgarije, Danske, Ogrske, Finske, Italije, Hrvaške, Nizozemske, Češke in Moravske, Romunske, Švice in Slovaške. **Komisija je dognala, da so bili poljski častniki ustreljeni v marcu in aprilu leta 1940.** Doslej so odkopali 7 grobov in preiskali 982 trupel, ki so nekatera tudi obducirali in so jih do 70 odstotkov že identificirali. Kot **vzrok smrti** je povsod dognan **strel v tilnik.**

S tem protokolom je pojasnjeno predvsem to, kdo je bil umorjen, kako je bil umorjen in kako so bili umori izvršeni. Še nedavno pa je Anglija izjavila časnikarjem, da je nemogoče dognati, kdo naj bi bil odgovoren za ustrelitev poljskih častnikov. A zdaj je tu odgovor mednarodne komisije, ki je povsem jasen in natančen. Ta protokol zasluži, da si ga ogleda ves svet, a predvsem Evropa, ker je najdba v Katinu dokaz, kakšna usoda bi doletela Evropo, če bi bila predana boljševiški oblasti.

(Pester Lloyd).

Psi kot bojevniki na bojiščih

To ni kaka novost teh časov, da imajo rojaki tudi psa na bojišču in ga uporabljajo kot prijatelja in pomočnika. Pred stoletji pa so pse vse drugače uporabljali na bojnih poljanah. Takrat jih niso imeli kot obveščevalce, opazovalce ali za prevažanje streliva ali pomočnike v zdravstveni službi, namreč so takrat pse kot krvoločne zveri nagnali na ljudi. To se je zgodilo nekako pred 300 leti na maloantiljskem otoku Dominiki, ko so na domačine spustili divje pse, ki so jih bili pripeljali s Kube. Krvoločni psi so pretaknili vsa skrivališča domačinov, planili nanje, jih pometali na tla in se zagrizli vanje. — Francisco Pizarro, ki je odkril in zavzel Peru, je ob svojem napadu na domačine prav tako uporabljal pse, ki so prejemali posebno mezdo kot njegovi vojaki. Ker so tudi Perujci imeli več divjih psov, so se večkrat spopadli psi obeh taborov in se klali med seboj.

Med osvobodilnimi vojnami Perujcev s Španci v začetku 20. let preteklega stoletja, se je zlasti odlikoval človek, ki se je z imenom Juan I. povzpel do kraljevskega naslova na bližnjem otoku Certosu, ki so mu ga Španci prepustili kot plačilo za njegove zasluge. Ker je bil v skrbeh za svojo osebno varnost, je Juan vzel v svojo kraljevino več hudih psov, ki so se njih predniki že v Pizarrovih časih odlikovali v bitkah. Ti psi so bili Juanovi varuhi, njegova telesna straža. Tako so bili izučeni, da so na povelje koj tvorili zid krog njega, tako da se mu ni upal nihče približati. Da bi obljudil svoj samotni otok in dobil podložnike, je s sijajnimi obljubami privabil več Perujcev na otok Certos. Ker pa otok ni rodoviten in je mogel prehraniti le take ljudi, ki so se v potu svojega obraza mučili z obdelovanjem tal, so postali ljudje nezadovoljni in so se kralju uprli, tako da kralju ni kazalo drugače, ko da je tudi on obrnil hrbet svoji državi in je odrinil iz nje. Njegova pasja telesna straža mu je postala nezvesta. Ljudje so pse z mesom izvabljali k sebi in jih nato pobili.

V vojni, ki se je z njo Henrik VIII., angleški kralj, vojskoval v letih 1522—1525 proti Franciji, je Henrik VIII. dal iz Anglije privesti 4000 krvoločnih psov, ki so se pri obleganju Valance v Dauphineji udeležili bojev. A tudi Francozi so imeli svojo armado hudih psov, ki je bila pa manjša kot angleška. Preden so začeli napadati, sta obe vojski spustili armado psov v naskok, pri čemer so se morali francoski psi umakniti angleškim. Pravijo, da so zato francoski vojaki izgubili ves pogum in so v tisti bitki podlegli Angležem.

Anekdota

K Ricardu, ki je bil svoj čas slaven zdravnik v Parizu, je prišel nekoč visok in mršav gospod, češ da ga muči taka otožnost, da že ne more več živeti.

Zdravnik je dejal: »Brez dvoma bi morali dobro jesti in piti. Ali bi si to lahko privoščili?«

Gospod je odvrnil: »Še več, ko to, saj je moja kuhinja po vsem Parizu znana in prav tako slovijo moja izbrana vina.«

Zdravnik je povzel nato: »Potem vam je pa nemara treba spremembe zraka. Pojdite na kako dolgo potovanje!«

Gospod nato: »Tudi to mi ne pomaga, saj sem svojo otožnost že po vsej Evropi nosil okoli.«

»Če je pa vaš primer tako trdovraten,« je odločil zdravnik, »potem pa ni druge pomoči, ko da greste vsak dan v gledališče, dokler bo prekrasni Debureau še gostoval v Parizu, ker njegova odlična igra prežene pač vsakršno otožnost!«

»Potem mi pa ne morete pomagati, gospod doktor,« je menil gospod žalostno, »ker sem jaz Debureau.«

S. S. VAN DINE: 65

Umorjeni Kanarček

»Kaj se zdi tebi, Markham?« je vprašal Vance prijatelja.

»Zadeva mi s tem postala nič manj zapletena,« je žalostno pripomnil Markham.

»Moja teorija res ne daje popolne razjasnitve. Vendar pa se mi zdi, da vsaj nekoliko pojasnjuje vse. Nekaj podrobnosti je iz nje mogoče posneti. Na primer to, da je Skeel poznal ali prepoznal morilca. Komaj si je nekoliko opomogel od prestanega strahu, je začel morilca izsiljevati. Način, kako je končal, priča, da se skrivnostni morilec vedno na tako odločen način iznebi tistih, ki so mu v napotje. Moja teorija pojasnjuje tudi skrivnost vlomljene skrinjice draguljev, nedotaknjene omare, prstnih odtisov, dejstvo, da so se dragulji znašli v košarici za smeti — kajti tisti, ki jih je vzel, jih nikakor ni želel obdržati — in prav tako pojasnjuje Skeelov molk. Tudi skrivnost stranskih vrat je pojasnjena.«

»Res je,« je vzdihnil Markham. »Zdi se, da pojasnjuje vse, razen tega, kar je najvažnejše, namreč, kdo je skrivnostni morilec...«

»Prav imaš!« je pritrdil Vance. »A pojdimo sedaj h kosilu!«

Heath je v zadregi odšel v glavni urad, mi trije pa smo odšli h kosilu.

»Zdaj se zanka zažuje okrog Cleaverja in Mannixa,« je dejal Markham, ko smo pokosili. »Če je tvoja teorija, da je namreč ista roka umorila Kanarčka in Skeela, pravilna, tedaj dr. Lindquist ne pride več v poštev, ker je v bolnišnici že od sobote popoldne.«

»Brez dvoma,« je priznal Vance. »Dr. Lindquist je na vsak način izključen. Da, Cleaver in Mannix, ti dve imeni sta zelo privlačni. Mislim, da ni treba iti še dalje.« Namršil je obrvi in za hip molčal. »Moj kvartet se je razblinil v nič, kar mi je zelo žal. Polje je sedaj preveč ozko... Razum ima premalo dela. Če se nam posreči izključiti še Cleaverja in Mannixa, kaj se bo zgodilo potem? Kam nas to dovede? V nič seveda! In vendar je eden izmed četvorke kriv. Oklenimo se tega tolažilnega dejstva. Spotswood ne more biti in prav tako ne Lindquist. Ostaneta Cleaver in Mannix: štiri manj dve je dve. To je preprosta aritmetika, kaj ne? Zlo je v tem, da ta primer ni preprost. Moj Bog, niti malo ni preprost.« Prijel se je z rokama za glavo: »Obljubi mi, dragi Markham, da mi boš poskrbel skrbnega in ljubeznivega bolničarja!«

»Dobro razumem kaj občutiš; ves teden sem bil sam v enakem položaju.«

»Misel na četvorko me dela blaznega,« je tožil Vance. »Muči me dejstvo, da bi se ta četvorka morala razbliniti v nič. Ostane mi samo še bedna dvojka. Ne, tega ne prenesem... Hočem ohraniti svojo četvorko.«

»Bojim se, da se boš moral zadovoljiti samo z dvema,« je utrujeno odgovoril Markham, »eden je neuporaben, drugi pa je bolan. Pošlji šopek cvetlic v bolnišnico, če te bo to potolažilo.«

»Eden je bil bolan... eden je bolan...« je ponavljal Vance. Seveda! Štiri manj ena je tri. Aritmetika!... Sicer pa popolnoma ravna črta ne obstoja. Vse črte so krive, vse opišejo kroge v prostoru. Zdijo se ravne, a niso, videz je tako varljiv! Nadomestimo vid z razmišljanjem.« Pogledal je skozi okno in nekaj časa molče kadil. Ko je povzel spet besedo, je bil njegov glas trden in odločen.

»Markham, ali bi ti bilo težko povabiti Mannixa, Cleaverja in Spotswooda nocoj v tvoje stanovanje?«

Marham je odložil skodelico s kavo in ves presenečen pogledal prijatelja.

»Kaka nova norčija je to?«

»Uh... Odgovori vendar na moje vprašanje!«

»Hm, seveda... Lahko bi to storil,« je nekoliko obotavljajoč se odvrnil Markham. »Saj so več ali manj zdaj vsi trije pod mojim vplivom.«

»Povabilo bi bilo nekako v skladu s sedanjim položajem in nihče bi ti ne mogel odreči, kajne!«

»Ne verjamem, da bi odrekli...«

»Ko bi bili zbrani pri tebi, bi gotovo sprejeli povabilo, da bi igrali poker, kajne?«

»Zelo verjetno,« je odvrnil Markham, ki ni mogel razumeti, kam Vance meri. »Toda zakaj ravno poker. Ali se ti ni morda že zmešalo v glavi, kakor si se prej bal?«

»Nikakor ne. Govorim popolnoma resno. Poker je temelj vsega mojega načrta. Vem, da je Cleaver v tej igri zelo spreten; Spotswood je igral s sodnikom Redfernom v usodni noči. Skoraj gotovo pozna to igro tudi Mannix.«

Sklonil se je naprej in resno nadaljeval: »Poker je v veliki meri psihologija. Kdor igro dobro pozna, more v eni uri igre bolje spoznati značaj posameznika, kot če bi tega proučeval pri slučajnih srečanjih skozi celo leto. Nekoč si se norčeval iz mene, ko sem trdil, da ti označim storilca katerega koli zločina, ko proučim zločin sam. Razumljivo je, da moram poznati psihološke značilnosti zločina in zločinčevo naravo. V našem primeru vem kakšen je človek, ki je zagrešil ta umor. Nimam pa dovolj znakov, po katerih bi mogel pokazati na morilca. Pri igri pa mislim, da ti bom z gotovostjo mogel povedati, kdo je pripravil in izvršil zločin nad Kanarčkom.«

Markham ga je presenečeno pogledal. Vedel je, da je Vance nenavadno spreten igralec in še bolj izveden psiholog, nikakor pa ni pričakoval njegove trditve, da bo s pomočjo te igre mogel rešiti skrivnosten umor Kanarčka.

Vance pa je govoril s tako odločnostjo in resnostjo, da je njegov prijatelj bil kar prevzet. Lahko bi povedal to, kar si je sedaj mislil, kakor če bi sam izražal svoje misli z besedami. Spominjal se je drugih primerov, ko je Vance odkril morilca na način, ki se je drugim zdel nerazumljiv in celo čuden, a je vendar uspeh bil presenetljiv.

»K vragu!« je končno zagodrnjal. »Stvar se mi zdi neumna... Če pa na vsak način hočeš igrati poker s temi tremi, nimam nič proti temu. Povem ti že vnaprej, da ne boš dosegel nič. Saj je popolnoma nespametna domneva, da bi mogel odkriti krivca s tem, tako fantastičnim sredstvom.«

»Na vsak način nam majhno razvedrilo ne bo škodovalo!« je vzdihnil Vance.

Sport

Športna nedelja v Šiški

Vroča nogometna tekma med Marsom in Tobačno tovarno, o kateri bodo še razpravljali pri zeleni mizi.

Na stadionu v Šiški so odigrali včeraj 5 nogometnih tekem. Gledalcev je bilo nekoliko manj, to pa zaradi tega, ker je Ljubljana, ki igra najlepši nogomet, počivala, in ker tudi vreme ni bilo preveč mikavno. Bilo je hladno in vsak čas je kazalo, da bo deževalo. Tako so prišli na igrišče samo najbolj vneti gledalci — bilo jih je popoldne okrog 700, dopoldne pa seveda veliko manj.

Hermes : Vič 8 : 1.

Dopoldanski spored je obsegal najprej srečanje med obema rezervama, ki je končalo z 2 : 1 v prid Hermesu. Potem je bila prijateljska tekma med Hermežani in Vičani, ki nas je prepričala, da se jasni nebo nad šiškarsko enajstorico, ki se je pokazala tokrat v dobri luči. Moštvo so spet nekoliko preuredili in pokazali veliko bolj povezano igro kakor zadnjič, ko so doživeli nekaj zaporednih neuspehov. K visokemu izidu moramo dodati, da je med Vičani manjkalo dvoje, troje dobrih moči. Hermežani so zmagali z 8 : 1 in opravili koristen trening za srečanja, ki jih še čakajo. Sodil je g. Kastelic.

Korotan : Žabjak 6 : 1 (1 : 1).

V prvenstvenem tekmovanju je bilo na vrsti četrto kolo. Ob 14 popoldne sta se predstavili sodniku g. Kosu enajstorici Korotana in Žabjaka ter začeli borbo za točke v II. razredu. V prvem polčasu so se igralci Žabjaka dobro držali in so vztrajali pri neodločenem izidu 1 : 1, potem pa so popustili. Tehnično niso toliko zaostajali, pač pa se jim pozna, da ne gojijo tako neobhodno potrebnega kondicijskega treninga, ki je pogoj za dober nogomet vseh 90 minut igranja. Vtis, ki so ga zapustili Korotanci po drugem delu igre, je bil prav dober: stkali so vrsto uspešnih napadov in poslali žogo še petkrat v mrežo ter zmagali z 1:6. Tako so si Korotanci zasluženo pripisali nadaljni dve točki.

Mars : Tob. tovarna 4:2 (2:1)

Pred prvenstveno tekmo I. razreda med Marsom in Tobačno smo gledali zabavno tekmo med sodniki in odborniki, ki je končala neodločeno z 2 : 2 in o kateri poročamo na drugem mestu. Potem je bila na vrsti huda borba za točke v I. razredu. Mars in Tob. tovarna sta nastopila kot enakovredna nasprotnika, ki sta oba zatrdno računala z zmago. Izredno požrtvovalno sta začela igrati, vsak posameznik se je naravnost preveč zavedal odgovorne naloge.

Mars je bil tokrat bolje razpoložen in je predvedel koristno igro kakor že dolgo ne. V 9 min. je prišel do žoge Žigon in poslal prvo žogo v mrežo. Tobakarji so začeli s protinapadi, toda na drugi strani je bil Slamič, duša moštva, ki je čistil, pošiljal žogo naprej in vezal vrste. Izvrsten v obrambi je bil tudi Piskar; večkrat je navdušil svoje pristaše s svojo lepo tehniko in žilavostjo. Igralci Tob. tovarne so se borili proti tehnično izurjenejšemu moštvu, grešili so z zadrževanjem žoge, v škodo pa jim je bil tudi močan veter, ki je vlekel proti njihovim vratom.

Igra je postajala vedno bolj napeta. V 36. minuti se je nudila Tobakarjem zrela priložnost, da bi izenačili, toda preden je bila žoga v mreži, se je pojavil bliskoviti Piskar ter rešil vratarja pred najbolj kočljivo situacijo. Takoj za tem so bili Marsovci spet v ofenzivi. Sodnik je prisodil 11 metrovko, Slamič pa jo je poslal v mrežo. Marsovci so vodili z 0 : 2. Prizadevanje Tobakarjev je rodilo uspeh šele v 42. min., ko je poslal Januš ostro in natančno žogo v mrežo; bil je to strel in pol! Prvi polčas so zaključili z 2 : 1.

V nadaljevanju igre je bil veter na strani enajstorice Tob. tovarne. Ta ni klonila, pač pa je hotela čim prej nadoknaditi razliko. To se ji je tudi posrečilo že v 2. min., ko je Nagode izenačil ter postavil izid 2 : 2. Zdaj je bila igra spet odprta in obe moštvi sta imeli enake izglede za zmago. Ozračje nad igriščem, kakor tudi nad tribuno, je postajalo vroče. Igralci so poskušali z nedovoljenimi sredstvi, sodnik g. Pušenjak pa je hotel take poizkuse že v kali zatreti. Prišlo je do kočljive 11 metrovke, ki jo je dosodil zaradi roke. Prizadeti so protestirali in padale so preostre besede. Sodnik je vztrajal pri svoji odločitvi in že je bilo videti, da igralci Tob. tov. zapuščajo igrišče. Obveljala je kajpada sodnikova odločitev: dva igralca Tob. tovarne je izključil, Slamič je streljal in Mars je prevzel vodstvo z 1 : 2. Igra je postala nezanimiva, čeprav niso Tobakarji klonili in so se žilavo borili naprej. V dobro jim štejemo, da niso zapustili igrišča, zamerimo pa Nagodetu, ki je brez vzroka podrl nasprotnika, ki ni imel žoge, na tla, česar sodnik menda ni videl. V 29. min. je poslal Zaje zadnjo žogo v mrežo in Mars je zaključil prvenstveno borbo z zmago 2:4.

O tekmi bomo spregovorili še med tednom.

Nove atletske prireditve

Tekom maja bo priredila Lahkoatletska zveza v Ljubljani dvoje propagandnih prireditev.

Lahkoatletska zveza v Ljubljani sporoča, da prireja 23. in 30. maja dvoje zanimivih propagandnih prireditev. Na prvi bodo nastopili samo moški in bo obsegala naslednje točke: teke na 100 m, 300 m in 1000 m, skoke v višino in daljino, suvanje krogle (5 kg) in metanje kopja (600 gr). Druga prireditev pa bo namenjena ženskam in bo obsegala tale spored: tek na 60 m in na 100 m, skok v višino in daljino ter suvanje krogle (4 kg) ter metanje kopja (600 gr). Po uspelem pokrajinskem tekmovanju za veliko nagrado v tekih na srednje proge sledita torej še dve propagandni prireditvi, ki jih bodo izvedli v maju.

Mladinske igre v lahki atletiki, ki so pravkar v teku in na katerih sodeluje okrog 600 učencev ljubljanskih šol, so gotovo najzanimivejši uvod v obe prireditvi, ki jih zdaj pripravlja naša Lahkoatletska zveza. Ne bo odveč, če pri tej priložnosti opozorimo naša društva na važnost teh propagandnih tekmovanj na tekališčih, o katerih si že vnaprej obetamo, da bodo poslala svoje zastopnike na obe prireditvi kar se da polnoštevilno.

Da bo udeležba čim večja, je Zveza že sklepala, da bo dovoljen nastop vsem, brez obvezne predložitve športnih dovolilnic. Podrobna navodila za nastop bodo objavljena v najkrajšem času s posebnimi razpisi. Znano pa je že danes, da bo CONI tudi pri tej priložnosti poklonil pokal, ki ga bo prejelo ono društvo, ki bo v obeh tekmovanjih zbralo največje število točk.

Šport v kratkem

Triestina : Venezia 2 : 0. V Florenci so igrali v nedeljo kvalifikacijsko tekmo za obstoj v I. razredu italijanskega državnega prvenstva. Triestina je bila boljša in si je za prihodnje leto zagotovila sodelovanje v I. razredu.

Jeseniški boksarji postajajo vedno bolj zaželeni gostje na raznih prireditvah. Zdaj so jih povabili na Dunaj, kjer bodo nastopili proti predstavništvu RSG. Za nastop na Dunaju so odredili Jeseničani naslednje tekmovalce: Vočiča, Kobala, Pristova, Zupana, Majnika in Balogha.

Praga je zmagala v mestnem rokometnem dvoboju med Prago in Brnom z razliko 10:6 (6:3).

Vsemogočni Bog je poklical k Sebi po težki bolezni našo ljubljeno soprogo, mamo, staro mamo, hčerko, teto in taščo, gospo

Ivano Žele roj. Špacapan

soprogo žel. uslužbenca

v 45. letu starosti.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 11. t. m. ob 5 popoldne z Žal, iz kapele sv. Janeza k Sv. Križu.

Ljubljana - Logatec, dne 10. maja 1943.

Žalujoči:

Jože, soprog; **Jože, Stane, Viktor**, sinovi; **Marija Špacapan**, mati, in ostalo sorodstvo.

TEL. **KINO UNION** 22-21

ZA SMEH IN KRATEK ČAS! — Priljubljeni dunajski komiki v italijanskem filmu

»Sedem let sreče«

V gl. vl.: Vivi Gioi, Elli Parvo, Hans Moser, Theo Lingen, Wolf Albach Retty in drugi

Predstave: delavnik ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Visoka pesem ljubezni v filmu

»Nepopolna ljubezen«

V glavni vlogi: Willy Fritsch, Gisela Uhlen, Ida Wüst in Liane Haid.

PREDSTAVE ob 14, 15.50, 17.40 in 19.30;

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Eden najmočnejših filmov sezone! New York... mesto brez oddiha... Šport, jazz, ljubezen!

»Harlem«

V glavi. vlogah: Vivi Gioi, Massimo Girotti, Amedeo Nazzari, Osvaldo, Valenti!

Zaradi dolžine filma predstave ob 14.30., 16.30 in 19. uri.

Malioglasi

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.— pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Prodamo

Izposodite si gramofon in plošče proti majhni odškodnini pri tt. »Everest«, Prešernova ul. 44.

Zaboje vseh velikosti in paradižnikove sode od 25 do 200 litrov, primerne za kislo zelje, smolo itd., dobite večje število v Kolodvorski ulici 3, na dvorišču.

Prekle za fižol in paradižnike dobite pri Gospodarski zvezi v Maistrovi ul. 10.

Slamo dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. (1

Brezove metle in držaje za lopate ter motike dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. (1

Suho sadje prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova 29. (1

Kupimo

Električni kuhalnik z 1 ploščo, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe s ceno na upravo »Slov.« pod »Kuhalnik«. (k

Pisal. in računske stroje stalno kupuje po najvišji dnevni ceni ali vzame v račun za nove »Everest«, Prešernova ulica št. 44.

Stanovanja

Iščejo:

1000 lir nagrade dam dotičnemu, ki mi preskrbi stanovanje z 1 ali 2 sobama, kuhinjo in pritiklinami za 2 osebi. Stanovanje plačam za pol leta vnaprej. — Naslov v upravi »Slovenca« 3099.

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni — 23

»Zato, ker me nisi vprašal in ker sem videl, da ga ščitiš.«

»Odslej mi povej vedno, kar opaziš. Danes je odšel iz hiše.«

»Saj vedno odhaja.«

»Meni je pa rekel, da nikoli ne odhaja.«

»Lagal je kakor je navajen. Bil je na primer odsoten vso preteklo noč in se je vrnil šele danes zjutraj.«

»Zakaj mi nisi tega povedal?« vpraša Jožef zaprepaščen.

»Nisi me vprašal.«

»Ali naj vsako reč vprašam?« reče Jožef nekoliko srdito. »In zdaj pazi. Ako se vrne pred večerjo, ga pošlji k meni; ako se pa vrne pozneje, ne sme več vstopiti. Strogo naroči vratarju in jutri zjutraj ga privedi k meni.«

»Oziride naj te varuje. Abvec!« vzklikne veliki dvorjanik, se globoko prikloni, poljubi gospodarju obleko in odide.

Ko je Jožef ostal sam, je začel razmišljati nagibe, ki so zavedli Romuzentija k nenavadnemu ravnanju.

Nato je mislil na svoje brate in preizkušnjo, na katero jih bo postavil. Ali jo bodo prestali? Ali je storil prav, da jih tako preizkuša? In ako je ne bodo prestali? Ali ni bila to prevelika skušnjava?

Začel je dvomiti, pa se je otresel. Omadeževali so se z največjo krivdo. Ne bi jih kaznoval; toda ako hočejo biti hvaležni za darove, morajo prestati preskušnjo, ki ni bila končno tako huda. Pokazati morajo, koliko ljubijo Benjamina, ki ga priletni oče tako ljubi. Vendar je bil tako turoben zaradi misli na jutrišnjo preskušnjo in Ramuzentijevo obnašanje. Podal se je zato iskat tolažbe k ženi in sinovoma, ki jih je tako ljubil.

Popoldne je še dosti hitro minilo. Napočil je večer in čas večerje.

»Ni se še vrnil,« pravi veliki dvorjanik.

»Ako bi se vrnil, mu ne smete dovoliti vstopiti. Dobro pazite nanj,« reče.

»Ali naj ga zapremo v jetniško celico?«

Jožef trenutek omahuje.

»Ne zdi se mi potrebno. Samo da pazite nanj. Velika pazljivost naj vlada v hiši. Potrebno je, da dve straži storita svojo dolžnost in sta mnogo bolj čuječi, ne da bi vzbujali pozornosti.«

»Ali mi moj gospod dovoli eno vprašanje?« vpraša majordom, pozoren zaradi te odločbe.

»Govori!«

»Oziride naj varuje mojega gospodarja. Ali se bojiš, da plete Ramuzenti kake naklepe?«

»Moja povelja se morajo izvršiti,« naroči Jožef, ne da bi odgovoril na vprašanje.

»Ako se moj gospodar česa boji, bi bilo najboljše prijeti Ramuzentija, čigar vedenje mi ni nikoli ugajalo.«

»Nadzorujte ga, obe straži naj storita svojo dolžnost in vsi molčite o tem,« pravi Jožef. Majordoma odslovi z migom roke in odide v sosednjo sobo k večerji. To je bil eden redkih trenutkov, da je pripadel lastni družini in prenehal biti vsemogočni podkralj, kar mu je bilo včasih zelo nadležno, ker je imel toliko odgovornosti in dela.

Zelo je bil ljubezniv z ženo in sinovoma.

»Upam, da ti bom mogel jutri sporočiti dobro novico,« ji reče.

»Kakšno?« vpraša žena radovedno.

»Jutri se bom odločil za nekaj glede svojega očeta.«

»Ali tvoj priletni oče še živi?« vpraša žena radovedno. Ljubila je moža in je zato razumela njegovo hrepenenje videti očeta.

»Živi in je zdrav ter ga upam kmalu videti.«

»Ti vedno dosežeš, kar hočeš,« pravi žena, ki je bila prepričana o moževi vsemogočnosti.

»Upam,« pravi in tudi sinova sta govorila o dedu, ki bi ga rada videla.

Jožef se je že zgodaj vlegel. Pričakoval je jutra, ki bo tako odločilno za njegovo življenje.

9. POGLAVJE.

Kadar stražar spi.

Vratar je čul v sobici zraven veže. V hiši je vladala globoka tišina; luči so bile ugasnjene; vsi so spali. Samo on ne spi; ne sme spati. Bil je nočni čuvaj. Spal je podnevi, ko so drugi bdeli.

Že kake pol ure so vsi spali, ko lahno udari na ploščo leseno kladivce. Nekdo trka, da bi prišel notri.

»Kdo je?«

»Ramuzenti,« odgovori glas od zunaj. »Ali se čudiš? Ali nisem mar domač? Odpri!«

Vratar odpre. Ramuzenti vstopi, noseč s seboj veliko glinasto posodo, ki jo postavi na tla.

»Tako!« pravi.

»Kaj imaš?« vpraša vratar, ki zelo ljubeznivo opazuje posodo.

»Vino, varjeno v Hebronu,« se glasi odgovor.

Vratar se začudi.

»Vino, kakor ga pije Armaki Ra v nebesih in ki ga tu darujejo samo biku Apisu?« vpraša.

»Da, prav tako vino.«

»Ali si ga prinesel za Zafnatpanea?«

»Da. Zelo sem tekal, da sem ga našel. Jutri odpotujem.«

»Odpotuješ?«

»Preden odpotujem, mu hočem pokloniti malo darilo. Vem, da mu ugaja, zato sem ga poiskal.«

»Ali ve on, da si šel iskat to dragoceno tekočino?«

»Ne. Hočem ga iznenaditi. Darovi, katere kdo pričakuje, niso darovi. Kolikor manj pričakovani, toliko bolj dragoceni.«

»Vpraševal je po tebi popoldne.«

»Ah!«

»In je naročil, naj te ne puste ven, ako se vrneš domov.«

Ramuzentijev obraz se je pomračil. Naročilo podkralja mu je dalo misliti. Ali goji Zafnatpanea kakšen sum? In kakšen?

Kaj naj stori? Odpovedati se nocojšnjemu podvzetju, ki ga je tako pretkano pripravil? Še na misel mu ne pride. Rabil je denar in bal se je zaničevanja svojih poklicnih tovarišev, pri katerih je pustil tako dober vtis. Sicer pa tudi, ako bi se hotel, se ni mogel odreči podvzetju in ga odložiti na kak drugi dan. Ni mogel iz hiše. Vratar, ki je suženjsko ubogljiv na povelje podkralja, ne bo tega dovolil. Njegovi tovariši bodo prišli opolnoči, on jih ne more pustiti na cesti. Izpeljati mora prav to noč podvzetje.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič